

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

ศิญา แสนละมุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2541

สารนิพนธ์

เรื่อง

คัวแปรที่เกี่ยวข้องเืองกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ของ

นางสาวชุติญา แสนละมุล

ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก จิตวิทยาการศึกษา

ของมหาวิทยาศรีนครินทร์วิโรฒ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นิตรสกุลกุล)

หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วันที่ 12 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2541

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี)

.....

กรรมการ

(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

.....

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับสำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ประธานควบคุมสารนิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และรองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาพร้อมทั้งแนวคิด ข้อเสนอแนะและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์เสริมศรี ไชยเศรษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย อาจารย์พรรณมหา วุฒิวโรภาส อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยทุกคนที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณพี่ และเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ

ผลความดีของการวิจัยครั้งนี้ขอมอบแด่ พ่อ-แม่ พี่น้อง ครู-อาจารย์ ทุกท่านและโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

ชุตินญา แสนละมุด

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพัก	
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว	
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า	
3	การดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	31
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	31
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	32
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

5	บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	51
	บทย่อ.....	51
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	51
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	51
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	51
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	52
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	53
	อภิปรายผล.....	54
	ข้อเสนอแนะ.....	56
	บรรณานุกรม.....	58
	ภาคผนวก.....	64
	ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	78

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประจำ.....	45
3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัครมนทัศน์ สัมพันธภาพในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน.....	46
4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียน.....	48
5 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.....	49
6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำ.....	50
7 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามอัครมนทัศน์.....	75
8 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	75
9 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน.....	76
10 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียน.....	76

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาประเทศ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ การพัฒนา “คน” เพราะคนในประเทศเปรียบเสมือนทรัพยากรอันมีค่าที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ การพัฒนาคนในด้านคุณภาพต้องคำนึงถึงทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ควบคู่กันไปด้วย แต่จากภาวะความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีปัญหาการดำรงชีวิตมากกว่าสมัยก่อนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทำให้เราต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาวะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อความอยู่รอดในสังคม ดังนั้นปัญหาที่สำคัญยิ่งก็คือ ปัญหาด้านการปรับตัว (อรพินทร์ ชูชม และอังฉรา สุขารมณ. 2532 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1978) การปรับตัวของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลและสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่ (สิริชัย ประทีปฉาย. 2533 : 4) ปัญหาการปรับตัวย่อมเกิดขึ้นได้ทุกขณะทุกวัย แต่วัยรุ่นจะเป็นวัยที่ประสบปัญหามากกว่าวัยอื่นเพราะวัยรุ่นเป็นผู้ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงและรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นช่วงชีวิตที่ปรับตัวยากและมีปัญหามากที่สุด (อาคม สรสุชาติ. 2518 : 64)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนมากจะมีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี ซึ่งจัดเป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น และวัยนี้จะมีปัญหาการปรับตัวต่อสิ่งต่าง ๆ มาก เช่น การปรับตัวต่อด้านร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวต่อสังคม การปรับตัวต่อวิชาการต่าง ๆ ที่ยากขึ้น (ปรีชา วิหคโคและคณะ. 2532 : 46) ถ้าโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับตัวของวัยรุ่นจะช่วยให้วัยรุ่นปรับตัวได้ดี เด็บโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป เพราะชีวิตในโรงเรียนเป็นระยะหนึ่งของการส่งเสริมสุขภาพจิตและการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้เจริญงอกงาม (บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ. 2530 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Shertzers and Peters. 1965)

โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย เป็นโรงเรียนประจำสตรีและโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของประเทศไทย สืบเนื่องมาจากโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง ซึ่งเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2417 (ค.ศ. 1874) โดยคณะเพรสไบทีเรียนมิชชันจากสหรัฐอเมริกา ณ บริเวณพระราชวังหลัง ขณะนี้เป็นส่วนหนึ่งของโรงพยาบาลศิริราช

มิสซิสแฮเรียต เอ็มเฮาส์ เป็นครูใหญ่คนแรก การเรียนการสอนในระยะแรกมุ่งสอนในด้านการอ่านเขียน ศึกษาคริสตจริยธรรมรวมทั้งวิชาเย็บปักถักร้อย ซึ่งเป็นวิชาสำหรับกุลสตรีสมัย

นั้น เมื่อกิจการของโรงเรียนเจริญขึ้น มีสื่อน้ำ ชาร่า โคล์ ครูใหญ่ในขณะนั้น ได้ย้ายโรงเรียนมาอยู่ในสถานที่ปัจจุบัน และเปลี่ยนชื่อเป็น “วัฒนาวิทยาลัย” ใน พ.ศ. 2468

โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนสตรีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบันตั้งอยู่ เลขที่ 67 สุขุมวิท 19 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 51 ไร่ 1 งาน 16 ตาราง (ธรรมนูญโรงเรียน. 2541: 1)

ในปีการศึกษา 2541 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่อยู่ในหอพักมีจำนวน 830 คน การอยู่ร่วมกันในหอพักจำเป็นต้องมีกฎระเบียบให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามเพื่อฝึกนักเรียนประจำให้เป็นผู้ที่รู้จักหน้าที่ มีวินัย มีความรับผิดชอบร่วมกันและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น กฎระเบียบว่าด้วยการรับ-ส่งนักเรียนประจำ ผู้ปกครองต้องมาส่งนักเรียนเข้าหอพักในวันจันทร์ ก่อนเวลา 07.45 น. หรือวันอาทิตย์ก่อนเวลา 18.00 น. และรับนักเรียนกลับบ้านในวันศุกร์เวลา 15.10 - 18.00 น. ไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมและรับนักเรียนกลับบ้านในวันเปิดเรียน เว้นแต่มีความจำเป็นในบางกรณีซึ่งจะต้องมีจดหมายขออนุญาตล่วงหน้าจากฝ่ายปกครอง การมารับและมาเยี่ยมนักเรียนทุกครั้งจะต้องมีบัตรประจำตัวนักเรียน (บัตรแดง) ไม่อนุญาตให้นักเรียนนำเงินขนมและของมีค่าเข้ามาในหอพัก ดังนั้นการเข้าหอพักทุกครั้งครูเวรประจำหอพักจะต้องตรวจดูความเรียบร้อยของสิ่งของทุกอย่าง ที่นักเรียนนำเข้ามาในโรงเรียนเช่น กระเป๋าเสื้อผ้า กระเป๋าหนังสือ ฯลฯ ตลอดเวลาที่นักเรียนอยู่ประจำหอพักจะมีครูเวรประจำหอพัก และพี่เวร (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6) ดูแลนักเรียนในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพร้อมกันอย่างเคร่งครัดตามตารางเวลาที่กำหนด เช่น การตื่นนอน การอาบน้ำ และการรับประทานอาหารเช้า ในการรับประทานอาหารเช้าแต่ละมื้อนักเรียนจะนั่งโต๊ะละ 8 คน แต่ละโต๊ะจะมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยนักเรียนชั้นมัธยมปลายจะเป็นพี่หัวโต๊ะดูแลความเรียบร้อยในการรับประทานอาหารเช้าและบริการความสะดวก เวลา 19.00 - 22.00 น. นักเรียนทุกคนจะเข้าแถวเพื่อเข้าห้องทอหนังสือ หลังจากนั้นนักเรียนจะเข้าแถวขึ้นตึกนอนพร้อมกัน ลักษณะห้องนอนจะเป็นห้องนอนรวมในแต่ละระดับชั้น (คู่มือนักเรียน. 2530 : 8)

กรณีที่นักเรียนทำผิดกฎระเบียบหอพักจะถูกลงโทษ โทษหนักเช่นการกักบริเวณ โรงเรียนไม่ให้กลับบ้านเป็นเวลา 1 สัปดาห์ถึง 1 เดือน หรือให้ลาออกจากการเป็นนักเรียนประจำ นอกจากกฎระเบียบหอพักแล้ว นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามวินัยของโรงเรียนเช่น วินัยว่าด้วยการแต่งกาย วินัยว่าด้วยการเรียน และวินัยว่าด้วยความประพฤติ ถ้านักเรียนทำผิดวินัยเหล่านี้ก็จะถูกลงโทษด้วยระบบคะแนน นักเรียนจะถูกตัดคะแนนมากขึ้นแล้วแต่ความผิดที่ทำ คะแนนนี้จะมีผลต่อการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อระดับมัธยมปลายสำหรับนักเรียนมัธยมต้นและมีผลต่อการเข้ารับประกาศนียบัตร (Diploma) สำหรับนักเรียนมัธยมปลาย (คู่มือนักเรียน. 2530 : 14)

จากการสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัย โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดถามเกี่ยวกับการปรับตัวในการอยู่ประจำของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในการอยู่ประจำในค่านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ กฎระเบียบมีมากเกินไป เข้ากับเพื่อนไม่ได้ ครูเวรเข้มงวดมากเกินไป ไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง อึดอัด ไม่เป็นอิสระ ไม่มีความสุขในการอยู่ประจำ โดยแยกเป็นระดับชั้นได้ดังต่อไปนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 150 คน มีปัญหาการปรับตัวในการอยู่ประจำ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 118 คน มีปัญหาการปรับตัวในการอยู่ประจำ 52 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 123 คน มีปัญหาการปรับตัวในการอยู่ประจำ 60 คน คิดเป็นร้อยละ 48

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เพื่อเป็นข้อมูลที่จะช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถปรับตัวอยู่ในโรงเรียนประจำได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ ตลอดจนผู้ปกครอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในโรงเรียนประจำให้สามารถปรับตัวได้ดีและมีความสุขในชีวิตของการเป็นนักเรียนประจำ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ทั้งหมด จำนวน 416 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้
 - 2.1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่
 - (1) ชั้นปีที่ศึกษา
 - (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - (3) อึดทนโน้ทน
 - 2.1.2 ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่
 - (1)ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
 - (2) สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา
 - (3) สัมพันธภาพในครอบครัว
 - 2.1.3 ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน คือ อาคารสถานที่
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปรับตัวในโรงเรียนประจำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับตัวในโรงเรียนประจำ หมายถึง การที่นักเรียนมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองในโรงเรียนประจำได้ เพื่อนักเรียนจะได้ใช้ชีวิตการเป็นนักเรียนประจำได้อย่างมีความสุข แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ระเบียบวินัยและข้อปฏิบัติของโรงเรียน ได้แก่ ระเบียบว่าด้วยความซื่อสัตย์ ระเบียบงามตามแบบวัฒนา ระเบียบการแต่งกายและทรงผม ระเบียบปฏิบัติทั่วไป ระเบียบว่าด้วยเรื่องความประพฤตินักเรียน

1.2 การปรับตัวกับเพื่อนและรุ่นพี่ ได้แก่ การรู้จักและเข้าใจตนเอง การอยู่ร่วมกับเพื่อนและรุ่นพี่ การคบเพื่อน และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.3 การปรับตัวกับครูในโรงเรียน ได้แก่ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครูเวย การรักเคารพ เชื่อฟัง และคอยช่วยเหลือครู

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการปรับตัวในโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนักเรียนและสภาพโดยทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอัตรานอ้ทศนั้

2.1.1 ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียน ซึ่งวัดจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสมทุกรายวิชาของการวัดผล ปีการศึกษา 2541 แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.20

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.20 - 3.10

(3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.10 ขึ้นไป

2.1.3 อัตรานอ้ทศนั้ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ รูปร่างลักษณะ ความสามารถ คุณค่าของตนเอง ซึ่งมี รายละเอียด ดังนี้

2.1.3.1 รูปร่างลักษณะ ได้แก่ การรู้สึกนึกคิดที่นักเรียนมีต่อตนเองในด้านรูปร่างหน้าตา น้ำหนัก ส่วนสูง ทรวดทรง อิริยาบถต่าง ๆ และการแต่งกาย

2.1.3.2 ความสามารถ ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตัวเองในการแสดงความสามารถ ด้านการเรียน และการทำงาน

2.1.3.3 คุณค่าของตนเอง ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดในการประเมินค่าของตนเอง ในด้านการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง

2.2 ตัวแปรด้านครอบครัว หมายถึง สภาพทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ได้แก่ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา และสัมพันธภาพในครอบครัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดาที่ได้รับรวมกันเป็นรายเดือน แบ่งเป็น 3 ระดับ

(1) ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ได้แก่ ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 45,000 บาท

(2) ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง ได้แก่ ครอบครัวมีรายได้ตั้งแต่ 45,000 - 60,000 บาท

(3) ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ได้แก่ ครอบครัวมีรายได้ตั้งแต่ 60,001 บาท ขึ้นไป

2.2.2 สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา หมายถึง ลักษณะการครองชีวิตสมรสของบิดามารดา จำแนกได้ดังนี้

- (1) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
- (2) บิดามารดาหย่าร้างกัน
- (3) บิดาหรือมารดาแยกกันอยู่
- (4) บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
- (5) บิดาและมารดาถึงแก่กรรม

2.2.3 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตร และพฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ดังนี้

2.2.3.1 พฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตร ได้แก่ ดูแลและเอาใจใส่บุตร ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน ไว้วางใจในการทำกิจกรรมกับเพื่อน ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรักความห่วงใยใกล้ชิดบุตร

2.2.3.2 พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ได้แก่ การขอคำแนะนำและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ขอให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น และรับรู้เรื่องต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมในโรงเรียน การแสดงความรักและเคารพของบุตรที่มีต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง การเชื่อฟังคำสั่งสอน

2.3 ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการให้บริการของโรงเรียนด้านอาคารสถานที่ และสหกรณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพัก
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพัก
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพัก
 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
 3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า
-
1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพัก
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพัก
 - 1.1.1 ปรัชญา นโยบายของหอพักนักศึกษา ในต่างประเทศแบ่งออกได้เป็น 3 ระบบ (อำพร เดชทอง. 2533 : 8 ; อ้างอิงจาก Salter. 1976 : 73) คือ
 1. ระบบอังกฤษ จะถือว่า หอพักเป็นศูนย์กลางการศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มหาวิทยาลัยถือว่า หอพักคือบ้านของนักศึกษา การปกครองเป็นแบบพ่อปกครองลูก (Inloco Parentis) นักศึกษาอยู่ในความดูแลของอาจารย์ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสถาบันซึ่งรับผิดชอบนักศึกษาในการพัฒนาคุณธรรมควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญา เช่น มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด และมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์
 2. ระบบเยอรมัน สถาบันการศึกษาจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับชีวิตนักศึกษานอกห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องบ้านพัก นักศึกษาต้องเช่าห้องพักจากสถาบันและดำเนินการบริหารเองทั้งหมด ลักษณะเช่นนี้จะพบในประเทศฟินแลนด์และกลุ่มสแกนดิเนเวีย
 3. ระบบอเมริกัน จัดให้มีโปรแกรมการศึกษาค้นค้นสัมฤทธิ์เป็นหลักสูตรในหอพักจัดรูปแบบหอพักให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุดนับเป็นที่มาของหอพักที่มีนักศึกษาราย หญิงพักร่วมกัน เช่น มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

ปรัชญาหอพักนักศึกษาของประเทศไทยยุคแรกถือว่า หอพักเป็นที่พักอาศัยที่กินนอน มีการอบรมศีลธรรมจรรยา ฝึกการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม การปกครองเป็นแบบพ่อปกครอง ลูกโดยมีอธิการหอพักและอนุสาสคหอพักเป็นผู้ปกครอง จัดเป็นระบบอังกฤษ และใน พ.ศ. 2508 ระบบพ่อปกครองลูกค่อยเลือนหายไปเพราะนักศึกษามีความเป็นอิสระและความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น (อำพร เชชกอง. 2533 : 9 ; อ้างอิงจาก เขาวลัทธิ คัดโนภาส. 2523 : 264-265)

1.1.2 ประเภทของหอพัก คอर्फ และ ฮอร์ตัน (Korff and Horton. 1977 : 740) กล่าวว่า หอพักในประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. หอพักขนาดใหญ่หรือหอพักรวม (Large Dormitories or Dormitory Complexes) สามารถรับนักศึกษาเข้าพักอาศัยได้ 100-1,000 คน มีห้องพักแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ ห้องพักคนเดียว ห้องพัก 2 คน และห้องพักรวม 6-8 คน หอพักประเภทนี้มีห้องรับประทานอาหารขนาดใหญ่ มีสถานที่พักผ่อนและมีห้องอ่านหนังสือ หอพักดังกล่าวสถาบันเป็นผู้ดำเนินการเอง

2. กลุ่มบ้านเล็ก ๆ (Small Group Houses) คือ หอพักนักศึกษาชาย (Fraternity) และหอพักนักศึกษาหญิง (Sorority) ดำเนินการโดย วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย พ่อมาสมาคมศิษย์เก่าจะเป็นผู้ดำเนินการ เป็นหอพักที่จัดไว้สำหรับนักศึกษาที่มีฐานะเศรษฐกิจดี สามารถรับนักศึกษาได้ 25-30 คน หอพักประเภทนี้ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในหอพัก

3. ห้องชุดในบ้านเช่า (Apartments) เป็นห้องเช่าของนักศึกษาที่แต่งงานแล้วอยู่รวมกันเป็นครอบครัว ไม่มีการจัดโปรแกรมการศึกษาในที่พัก และห้องพักแต่ละห้องมีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย

สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีหอพักหลายประเภท นักศึกษาสามารถเปลี่ยนที่พักจากประเภทหนึ่งไปอยู่อีกประเภทหนึ่งได้ สำเนา ขจรศิลป์ (2525 : 90-92) ได้รวบรวมประเภทต่างๆ ของหอพักไว้ 10 ประเภทคือ

1. หอพักขนาดเล็ก (Dormitory) ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและอบรมระเบียบวินัยนักศึกษา

2. หอพักขนาดใหญ่ (Residential Hall) มีบุคลากรรับผิดชอบอยู่ 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายที่พักอาหารและฝ่ายที่ปรึกษามีหน้าที่ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป และอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในหอพักเพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีพัฒนาการทางด้านสังคม ร่างกาย และจิตใจ

3. หอพักนักศึกษาชาย (Fraternity) เป็นที่พักอาศัยของนักศึกษาชายที่มีฐานะดีมีตระกูลดี นักศึกษาปกครองตนเอง มีการอบรมมารยาทระเบียบวินัย หอพักประเภทนี้มีผู้ใหญ่คอยดูแล 1 คน เน้นการเป็นผู้ดีและการมีผลการเรียนที่ดี ผู้ใหญ่คอยดูแลช่วยเหลือรุ่นน้อง จัดกิจกรรมภายใน หอพักด้วยนักศึกษาเอง นับเป็นการส่งเสริมทักษะในการเข้าสังคม

4. หอพักนักศึกษาหญิง (Sorority) เป็นที่พักอาศัยของนักศึกษาหญิงที่มีฐานะดีมีตระกูลดีมีรูปแบบดำเนินงานและปฏิบัติเช่นเดียวกับหอพักนักศึกษาชายที่มีฐานะดีมีตระกูลดี

5. หอพักของนักศึกษาที่มีฐานะยากจน (Cooperative House) เป็นหอพักประเภทที่นักศึกษาทุกคนต้องร่วมกันทำงานและรับผิดชอบ เช่น ดูแลหอพัก การแบ่งงานกันทำ

6. หอพักนักศึกษาชายหญิงพักรวมในหอพักเดียวกัน (Coeducational Housing) ประกอบด้วยโรงอาหาร ห้องสมุดและบริเวณต่าง ๆ ที่ใช้ร่วมกัน ทั้งนี้ นักศึกษาชายนักศึกษาหญิงจะไม่อยู่รวมห้องเดียวกัน

7. หอพักขนาดใหญ่มีอาคารเป็นตึกติดต่อกัน 3-4 หลัง (Residential College) เป็นที่ตั้งของคณะวิชา ภายในอาคารประกอบด้วย ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องทำงาน อาจารย์ ห้องพักอาจารย์ ห้องพักนักศึกษาและที่รับประทานอาหารร่วมกัน

8. อาคารเรือนแถว 2 ชั้น (University Apartment) เหมาะกับนักศึกษาที่มีครอบครัวเข้าพักอาศัย เสียค่าเช่าในราคาที่ถูกลงกว่าห้องชุดของเอกชน

9. หอพักนอกมหาวิทยาลัย (Off-Campus Housing) เป็นที่พักนอนนอกมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

10. ศูนย์ศึกษาอาศัย (Living-learning Center) เป็นหอพักขนาดใหญ่ที่มีนักศึกษาชายและหญิงอยู่รวมในหอพักเดียวกัน ภายในมีชั้นเรียน ห้องฝึกงาน ห้องสมุด ห้องทำงานอาจารย์อยู่ในอาคาร นักศึกษาเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองทุกอย่างโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า หอพักของโรงเรียนวัฒนาลัยเป็นหอพักขนาดใหญ่ (Residential Hall) สามารถรับนักเรียนเข้าพักอาศัยได้ 100-1,000 คน มีบุคลากรรับผิดชอบด้านที่พัก อาหาร และควบคุมดูแลอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านสังคม ร่างกายและจิตใจ

1.1.3 ลักษณะการจัดหอพัก การจัดหอพักในต่างประเทศ เพื่อเป็นศูนย์ศึกษา และที่พักอาศัยมหาวิทยาลัยพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมโปรแกรมการศึกษาในหอพักให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และการพัฒนานักศึกษา ส่งเสริมให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากที่สุดดังที่วิลสัน (Wilson, 1968 : 10) กล่าวว่า ศูนย์ศึกษาจะเสริมสร้าง

ให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกว่าชีวิตในหอพักเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและนำไปสู่ความเข้าใจตนเองและสังคมที่อยู่อาศัย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 117-118) เสนอแนะการเสริมสร้างหอพักให้เป็นศูนย์ศึกษาและที่พักอาศัยดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมภายในหอพักให้เกิดความมีระเบียบวินัยและความสวยงาม
2. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
3. จัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่พัฒนาทักษะทางสังคม
4. จัดให้มีโภชนาการที่ถูกต้องและเหมาะสม
5. จัดให้มีสันทนาการ
6. จัดให้มีสุขภาพอนามัย
7. จัดให้มีการพัฒนาความเป็นผู้นำ
8. จัดให้มีชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดี
9. จัดให้มีการแนะแนวด้านต่าง ๆ

1.1.4 การจัดบริการหอพักของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ได้จัดบริการหอพักให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้พักอาศัย และจัดสวัสดิการด้านอาหารให้นักเรียนมีโภชนาการที่ถูกต้องเหมาะสม ในปีการศึกษา 2541 มีนักเรียนมัธยมศึกษาอยู่ประจำจำนวน 830 คน หอพักไม่เพียงแต่จะให้บริการที่พักอาศัยและบริการอาหารเท่านั้น หอพักได้พัฒนานักเรียนให้เป็น “สุภาพสตรีที่สมบูรณ์แบบ” โดยพัฒนานักเรียน ทั้งในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตลอดระยะเวลาที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ในหอพักของโรงเรียน จะมีคุณครูประจำหอพัก ครูแนะแนว รุ่นพี่มัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำหน้าที่ให้บริการ รวมถึง ฝึกอบรม ดูแลความประพฤติและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักเรียนประจำหอพักได้รับการเน้นให้มีคุณลักษณะในด้านความสามารถทางการเรียน ด้านความรับผิดชอบ ด้านวินัยในตนเอง ด้านความเอื้อเฟื้อ ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เหมาะสมในการเป็นกุลสตรี (คู่มือนักเรียน. 2530 : 20)

1.1.5 วัตถุประสงค์ของการจัดหอพัก แพควูด (ศิริอร ชันธหัตถ์. 2527 : 15 ; อ้างอิงจาก Packwood. 1971 : 84) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักไว้ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. เพื่อควบคุมและปรับพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาให้เหมาะสม
2. เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เจริญงอกงามขึ้นเป็นพลเมืองดีของสังคม

ส่วนซีฟเฟอร์ด์ (ซีริออร์ ชันธหัตถ์. 2527 : 15 อ้างอิงจาก Sifferd. 1969 : 63) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของหอพักไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
2. เพื่อเอื้อให้เกิดสุขนิสัยที่ดี
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ส่งเสริมฝึกฝนประชาธิปไตย
4. เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคมทั้งกลุ่มและแต่ละกลุ่ม
5. เพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับปัญหาในชีวิตประจำวันได้

✓ ลำเนาวั ขจรศิลป์ (2525 : 93) กล่าวว่า วัตถุประสงค์หอพักนักศึกษาแตกต่างกันตามปรัชญาการอุดมศึกษาแต่ละสถาบัน ซึ่งโดยทั่วไปวัตถุประสงค์หอพักนักศึกษามีดังนี้

1. เพื่อให้บริการทางค่านที่พักอาศัยที่สะดวกและปลอดภัยแก่นักศึกษาที่มาจากภูมิภาคอื่น
2. เพื่อให้บริการอาหารที่มีคุณภาพถูกสุขลักษณะและมีราคาถูกแก่นักศึกษา
3. เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้การสอนภายนอกชั้นเรียนให้นักศึกษาและให้ความสะดวกแก่นักศึกษาในการศึกษาเล่าเรียน
4. เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้นักศึกษา
5. เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านประชาธิปไตยให้นักศึกษา
6. เพื่อช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการนันทนาการ การเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพอนามัยและพัฒนานักศึกษาในด้านร่างกาย
7. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาให้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เสริมสร้างและพัฒนานักศึกษาในด้านปรับตัวเข้ากับชีวิตประจำวัน และเสริมสร้างคุณธรรมให้นักศึกษา
8. เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์

จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หอพักนักเรียนนักศึกษา นอกจากสร้างเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านที่พักอาศัยสำหรับนักเรียนนักศึกษาแล้ว ยังเป็นสถานที่เสริมสร้างความสำเร็จของทางสติปัญญา พัฒนาความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อ ความมีวินัย ความสามัคคี และการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันของนักศึกษาตลอดจนกระทั่งพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์

1.1.6 วัตถุประสงค์ในการจัดหอพักของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย หอพักของโรงเรียนสมัยแรก ๆ เริ่มโดยการทำคณะมิชชันนารีให้เด็กหญิงไทยมาเรียนในบ้านของคน คุณแม่เรื่องอาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เล่าเรียนฟรี ตลอดถึงมีหมอมดูแลสุขภาพอนามัย และการรับประทานอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ หลังจากย้ายโรงเรียนมาที่ทำการปัจจุบัน นักเรียนทุกคนต้องอยู่ประจำเพราะการเดินทางมาโรงเรียนลำบากต้องมาด้วยเรือจ้างตามคลองแสนแสบ นักเรียนจะได้

กลับบ้านเดือนละครั้ง นอกจากการศึกษาเล่าเรียนแล้ว หอพักยังจัดให้นักเรียนได้เรียนวิชาเย็บปักถักร้อยซึ่งเป็นวิชาสำหรับกุลสตรีในสมัยนั้น และศึกษาพระคัมภีร์ (120 ปี กุลสตรีวังหลัง-วัฒนาฯ. 2537 : 5)

ประพิช กุวานนท์ (2517 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า “ความมุ่งหมายเดิมของการอบรมบ่มนิสัยของกุลธิดาหรือกุลสตรีไทยยังคงอยู่เหนือสิ่งอื่นใด การอบรมให้เป็นคนดีมีประโยชน์สำคัญเหนือการสอนวิชาการเราต้องพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและมีคุณภาพ ”

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพัก

ฟลินน์ (Flynn. 1977 : 47-56) ให้ความเห็นว่า นักศึกษาที่พักอาศัยในบ้านของตน หอพักเอกชน บ้านเช่าหรือห้องเช่า ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ใช้บังคับทำให้ขาดโอกาสในการฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และอาจประสบปัญหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การจัดบริการหอพักช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกัน

ศิริอร ชันรหัตถ์ (2527 : 88-70) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการของนักศึกษาประจำหอพักวิทยาลัยกับนักศึกษาเดินเรียนของวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า นักศึกษาที่อยู่ประจำหอพักมีวินัย มีความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนเดินเรียนและนักศึกษาหญิงที่อยู่ประจำหอพักมีคุณลักษณะดังกล่าวสูงกว่านักศึกษาชายที่อยู่ประจำหอพัก

วิภา พงษ์วิจิตร (2529 : 96-97) ได้วิจัยเรื่องลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตหอพักโดยส่วนรวมรับรู้อย่างสอดคล้องกันว่าตนเองมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง มีความเอื้อเฟื้อ และมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับหอพัก สรุปได้ว่า หอพักเป็นแหล่งเสริมสร้างประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ฝึกฝนให้บุคคลที่อยู่ในหอพักเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเอื้อเฟื้อ และนอกจากนี้การอาศัยอยู่ในหอพักยังช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอีกด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

ความหมายของการปรับตัว มนุษย์ในสังคมต้องการปรับตัวเข้ากับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถ หลีกหนีปัญหาได้ แต่จะต้องปรับตัวที่จะมีชีวิตรอยู่กับปัญหาให้ได้ การปรับตัวจะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ (Lehner and Kube. 1955 : 3)

โคลแมน และ แฮมเมน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 69 ; อ้างอิงจาก Coleman and Hammen. 1964 : 69) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึงผลของความพยายามของบุคคล ที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะปัญหานั้นจะเป็นปัญหาค่านบุคลิกภาพ ค่านความต้องการ หรือค่านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวได้ บุคคลนั้นก็จะมีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

เบอร์แทรนด์ (Bertrand. 1958 : 320) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า เป็นกระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นกับบุคคล จะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตามในการที่จะเลือกทางเลือกต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทางเลือกปฏิบัติดังกล่าวนี้ อาจเป็นการหลีกเลี่ยงการทำให้ลดลง หรือทำให้หมดไป ซึ่งข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มพฤติกรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นในลักษณะของการปฏิบัติต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน (Reciprocal Adjustment) เบอร์แทรนด์เชื่อว่า การปรับตัวนี้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ทางสังคมมากกว่าจะเกิดขึ้นมาจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์

กิลเมอร์ (Gilmer. 1971 : 73) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นกระบวนการที่มนุษย์มีปฏิริยาโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการปรับตัวให้เข้ากับปัญหา และปรับสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ได้เข้ากับความต้องการของตน

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 63) สรุปว่า การปรับตัวคือ การปรับกายให้อยู่ในสังคมได้ในสภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524 : 108) ได้กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึงกระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะปัญหาค่านอารมณ์ ปัญหา ค่านบุคลิกภาพ และปัญหาค่านความต้องการ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถอยู่ได้ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

สิริชัย ประทีปฉาย (2533 : 180) กล่าวว่า การปรับตัวคือ การปรับกายให้เป็น ที่พึงประสงค์ของสังคม และปรับใจให้สบาย สุขภาพจิตดี ในสถานการณ์และกาลเทศะต่าง ๆ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าการปรับตัวเป็นกระบวนการที่บุคคลพยายามเลือกหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อจะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนในขณะนั้นให้ลดลงหรือหมดไปจนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

สาเหตุของการปรับตัว กันยา สุวรรณแสง (2533 : 65) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวว่าเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แรงขับและความต้องการ (Drives and Needs) ทั้งนี้เนื่องจากในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย (Physical Needs) และความต้องการทางจิต (Psychological Needs) ความต้องการทั้งสองนี้ทำให้เกิดแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรน

แสวงหาเพื่อตอบสนองความอยากของคน ถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการ ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อคลายความกระวนกระวายซึ่งการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้เรียกว่า การปรับตัว

2. แรงกระตุ้นจากสังคม ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วหรือจากการที่มีสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมีปัญหาการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น การเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุ เป็นต้น อันก่อให้เกิดปัญหาความคับข้องใจซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวด้วยวิธีการต่าง ๆ

3. เจตคติ ความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรม

พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 52) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวว่า คือ ความต้องการ (Needs) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการหลายประการ ในชีวิต เช่น ความต้องการทางกาย ได้แก่ ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ เพื่อการดำรงชีวิต

สุชา จันทร์โฮม และสุรางค์ จันทร์โฮม (2511 : 71) กล่าวถึงสาเหตุของการปรับตัวว่าเป็นการตอบสนองความต้องการทางร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ไม่ได้ในสิ่งที่ตนต้องการ มนุษย์จะต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง นั่นคือการปรับตัวอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อลดความเครียดของตน

นอกจากนี้ วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุเมธีย์ ชีรดากร (2522 : 159-160) กล่าวถึงสาเหตุของการปรับตัวว่าอาจเกิดจากสิ่งต่อไปนี้

1. เกิดจากมนุษย์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปสรรคที่เนื่องมาจากตัวเองหรือผู้อื่น มีผลทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายใจหรือคับข้องใจ สำหรับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั้น มาสโลว์ (Maslow) ได้แบ่งไว้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความหิว ความกระหายน้ำ อากาศ การขับถ่ายของเสีย ความต้องการทางเพศ การพักผ่อน ความต้องการในการป้องกันความรอนหนาว

1.2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัย ได้แก่ ความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง การปกป้องคุ้มครองจากผู้อื่น การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดหรือความทุกข์

1.3 ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของ ได้แก่ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในหมู่คณะ

1.4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ได้แก่ ความต้องการซื้อ เสี่ยงเกียรติยศ ความร่ำรวย ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือ และการยอมรับทางสังคม

1.5 ความต้องการสังจะแห่งตน ได้แก่ การเข้าใจตนเองอย่างต้องแท้ เข้าใจความเป็นจริงของชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลาย ต้องการใช้พลังความสามารถของตนเองให้เต็มที่เพื่ออุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษย ซึ่งเป็นความต้องการที่อยู่เหนือความต้องการที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงเกียรติยศ ความร่ำรวย หรือ การกระทำเพื่อตนเอง

2. เกิดจากความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งนี้หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลไม่สามารถตัดสินใจ เลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการของตนเอง ความขัดแย้งจำแนกเป็น 3 ลักษณะคือ

2.1 ความขัดแย้งในทางบวก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียวในสิ่งที่ตนเองชอบเท่า ๆ กัน ตั้งแต่ 2-3 อย่างขึ้นไป ยิ่งชอบมากทุกอย่างยิ่งต้องเลือกมากกว่าจะเลือกได้ก็ต้องใช้เวลานาน แม้เลือกแล้วก็ยังเสียดายสิ่งที่ไม่สามารถจะเลือก

2.2 ความขัดแย้งในทางลบ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่บุคคลต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ชอบ ไม่ถูกใจ ตั้งแต่ 2-3 อย่างขึ้นไป จะไม่เลือกก็ได้ แต่เมื่อเลือกไปแล้วก็ไม่สบายใจเพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น บุคคลไม่ชอบไม่ถูกใจเลย แต่ก็ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 ความขัดแย้งในทางบวกและลบ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกรณีสิ่งต่าง ๆ หรือบุคคลหรือสัตว์ที่ต้องการเลือกนั้นมีทั้งถูกใจและไม่ถูกใจในระดับที่เท่า ๆ กัน ทั้งหมดตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป แต่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียว

2.1.3 ลักษณะการปรับตัว

2.1.3.1 ลักษณะการปรับตัวที่ดี

การปรับตัวที่ดีที่สุดคือการปรับตัวที่เป็นไปในรูปพฤติกรรมที่เป็นปกติ คือ พฤติกรรมที่ทางจิตวิทยาเรียกว่า บูรณาการ (Integrative) การปรับตัวที่จะมีบูรณาการหรือความสมบูรณ์ยิ่งนั้นจะต้องเป็นการปรับตัวที่ให้ผลในด้านความพอใจอย่างเต็มเปี่ยมแก่เรา ไม่เหลือรอยของใจหรือขุ่นใจอย่างใดเอาไว้ และจะต้องเป็นการปรับตัวที่ไม่ก้าวกาย ล้วงล้ำ หรือสร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้อื่นด้วย พฤติกรรมของการปรับตัวแบบบูรณาการนั้นจะต้องไม่ใช่พฤติกรรมตอบสนองในทันควัน หากแต่ผ่านการกลั่นกรองพินิจพิจารณาอย่างรอบคอบในทุกด้านทุกมุมที่เกี่ยวข้องมาแล้ว ส่วนการปรับตัวในรูปที่ตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาข้างต้นเรียกว่า การปรับตัวที่ขาดบูรณาการ (Nonintegrative) พฤติกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่จะออกมาในการตอบสนองต่อความคับข้องใจหรือความก้ำกึ่ง ความขัดแย้งที่จะได้รับ ได้แก่ การปล่อยให้ไปไปตามยถากรรม ร่างกายคงไม่ใช้ความพยายามมากแต่อย่างใด สภาพเช่นนี้ความกังวลใจย่อมจะต้องครอบงำอยู่แน่นอน

พฤติกรรมในรูปแบบนี้เราอาจจะเรียกได้ว่า เป็นพฤติกรรมตอบสนองชนิดขาดการปรับตัว (Nonadjustive) (สิริชัย ประทีปฉาย. 2533 : 194-195)

รอเจอร์ส (Rogers. 1974 : 258) กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวที่ดีคือการที่บุคคลสามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจสัมพันธภาพที่มีต่อบุคคลอื่น ก็จะไม่มีความตึงเครียด ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งถึงการปรับตัวที่ดีทางจิตวิทยา

วอร์เชลและโกทาล (นงเยาว์ สมพิทยานุรักษ์. 2537 : 13 ; อ้างอิงจาก Worchel and Goethalo. 1985 : 3) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นงานประจำที่บุคคลจะต้องแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะเกิดจากตัวเอง สิ่งแวดล้อมรอบตัว หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่ปรับตัวได้ดีคือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีการรู้จักและยอมรับตนเองเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการปรับตัว และการปรับตัวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้และการเข้าใจตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
2. การใช้ความเข้าใจตนเอง เพื่อกำหนดเป้าหมายที่เป็นจริงให้กับตนเอง
3. การใช้ความสามารถของตนเองเพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อมและโชคชะตาของตนเองเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเอง
4. ความไวต่อความรับรู้ความต้องการ และความไม่สบายใจของผู้อื่นเพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือ และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

ทินดอลล์ (Tindall. 1971 : 76) ได้กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวที่ดีไว้ 6 ประการคือ

1. รักษาบูรณาการของบุคลิกภาพไว้ได้ โดยอาศัยความสามารถในการผสมผสานความต้องการของตนกับพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น โดยที่พฤติกรรมดังกล่าวต้องเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อม

2. การปฏิบัติตามปทัสฐาน (Norms) ของสังคม
3. การยอมรับสภาพความเป็นจริง
4. มีความมั่นคงทางจิตใจ
5. มีวุฒิภาวะ
6. มีลักษณะอารมณ์ที่เป็นปกติเสมอ สามารถควบคุมอารมณ์ได้

นิภา นิธยาน (2520 : 230-232) กล่าวว่า บุคคลที่มีการปรับตัวดีนั้นจะมีการแสดงออกดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่มีปมค้อย ไม่เกรงกลัวตำแหน่ง หรือความยิ่งใหญ่ ไม่ก้าวร้าว ขณะเดียวกันก็ยอมรับความสามารถและความสำเร็จของผู้ที่อยู่เหนือกว่าตน
2. ยอมรับสภาพความเป็นจริง มีความกล้าที่จะเผชิญกับชีวิตแม้ว่าจะมีเหตุร้ายบางขณะ ไม่ท้อแท้ กล้าที่จะต่อสู้เต็มกำลังความสามารถ
3. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่มีมองบุคคลอื่นในแง่ดีปราศจากอคติใด ๆ
4. ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม เน้นผู้ไม่มีความเบื่อบ่อย ไม่มีการทะเลาะวิวาทบ่อย ๆ และยุติธรรมต่อบุคคลอื่น
5. ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติด้อยหน้า เป็นบุคคลที่สามารถนำเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว
6. สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้ดี มีใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของบุคคลอื่น
7. ปราศจากนิสัยทางจิตที่กระทบกระเทือนบุคลิกภาพ
8. มีความเข้าใจและยอมรับสภาพของตนเอง รู้จุดเด่นและจุดค้อยของตนเอง
9. ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสังคม

10. มีความรู้สึกเป็นอิสระ รู้สึกตน ไม่ถูกบังคับ

สุโท เจริญสุข (2520 : 60) กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะการปรับตัวที่ดีคือผู้ที่ให้ความร่วมมือกับคนอื่นทั้งในการกระทำและความคิด สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่แสดงอาการเป็นนายหรือไม่หลบหนีจากหมุ่คณะ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีความเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

จากลักษณะการปรับตัวที่ดีดังที่ได้อธิบายข้างต้น สรุปได้ว่า บุคคลที่จะปรับตัวได้คือนั้นเริ่มจากการที่บุคคลนั้นมีความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นจนมีความเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่นรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม สามารถที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.1.3.2 ลักษณะของการปรับตัวที่เป็นปัญหา

รอเจอร์ส (Rogers. 1962 : 360-361) ได้แบ่งลักษณะของวัยรุ่นที่มีการปรับตัวทางสังคมที่เป็นปัญหาไว้ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นที่ไม่ค่อยใส่ใจจะร่วมอยู่ในกลุ่ม เช่น วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะเร็วมักจะไม่ค่อยสนใจ กิจกรรมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน บางคนมักจะกลัวความตรงไปตรงมาของเพื่อน

ๆ จึงทำให้ต้องหลีกเลี่ยงไป บางคนที่มีความรู้สึกกว่าเพื่อน ๆ ซึ่งซึ่งคนจะไม่มีความสุขจะมีความทุกข์ใจเพราะการขาดความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. วัยรุ่นที่สังคมเมินเฉย พวกนี้จะขาดแรงกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกลุ่มการสร้างสรรคทางสังคมอาจเพิ่มขึ้น ถ้าได้ทำงานร่วมกับกลุ่มเล็ก ๆ โดยให้มีตำแหน่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการรับผิดชอบงาน และสร้างให้เขามีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ทักษะทางสังคมที่สูงขึ้นจนเพียงพอที่จะเข้ากับสถานการณ์ได้

3. วัยรุ่นที่สังคมชิงชัง พวกนี้ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแต่ถูกขัดขวางเพราะเขาจะไม่ว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ได้อย่างไร เพราะขาดคุณสมบัติที่จำเป็นหรือขาดทักษะในทางสังคมที่จะทำให้เขาประสบความสำเร็จ

วรรณภา บุรณ โชติ (2515 : 49-53) ได้ศึกษาเด็กที่มีการปรับตัวไม่ดีพบว่ามักจะเป็นเด็กที่มีความขัดแย้งทางอารมณ์ ปัญหาการปรับตัวจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีปฏิริยาโต้ตอบบุคคลอื่น ๆ เช่น บุคคลในครอบครัว ครู และเด็กในโรงเรียนเป็นต้น และได้แยกพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงว่าปรับตัวไม่ดีออกเป็นข้อ ๆ ได้ ดังนี้

1. เรียนไม่ดี ซึ่งไม่เกี่ยวกับสาเหตุทางร่างกายหรือสติปัญญาของเด็ก
2. ขาดเรียนหรือมาสายเป็นประจำ ซึ่งไม่เกี่ยวกับการเจ็บป่วยหรือเหตุผล
อย่างอื่น
3. ก่อความวุ่นวายภายนอกและภายในห้องเรียนเป็นประจำ
4. แสดงอาการเศร้าซึม และไม่มีความสุขอยู่เสมอ
5. ไม่สามารถทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน
6. แสดงอาการกระวนกระวาย ก้าว และมีอารมณ์ดิ่งเคียดจนเกินไป
7. แสดงให้เห็นว่าชอบทำงานและเล่นลำพังคนเดียว
8. หลีกเลี้ยงและหลบหน้าคนอื่นอยู่เสมอ
9. ใจลอย ขาดสมาธิในการเรียน
10. มักทำลายสิ่งของ สมบัติของผู้อื่น
11. มักพูดโกหก และอวดอ้างอยู่เสมอ
12. ชอบลักขโมยเสมอ ๆ
13. แสดงอารมณ์โกรธต่อคำพูดและคำวิจารณ์ของคนอื่นมากเกินไป
14. เกร็งครัดกับระเบียบจนเกินไป และไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลง
15. แสดงอาการไม่รู้จักโต และไม่มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับ
คนอื่น
16. แสดงความรู้สึกว่าตนเองมีปมค้อยมาก และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

17. พยายามชิงดีชิงเด่น เพื่อจะเอาชนะคนอื่นมากเกินไป
18. แสดงอารมณ์กลัวและรังเกียจสิ่งของสกปรกจนเกินไป
19. ชอบคบหาสมาคมกับเด็กที่เล็กกว่าเท่านั้น
20. แสดงอาการอิจฉาริษยาคนอื่นอยู่เสมอ
21. แสดงอารมณ์ร้ายแรง เอะอะอีกทีก็อยู่เสมอ
22. ทำการชกต่อย กลั่นแกล้ง หรือข่มขู่เด็กอื่น ๆ
23. บ่นถึงเรื่องปวดหัว ปวดท้องและอื่น ๆ อยู่เสมอ
24. ไม่สามารถแสดงความรู้สึกร่วมกับบุคคลอื่น
25. เบื่อง่ายและง่วงเหงาหาวนอนเป็นประจำ
26. บ่นอยู่เสมอว่าไม่ชอบโรงเรียน
27. พยายามเอาใจคนอื่นจนเกินไป
28. แสดงอาการคือร้อนอยู่เสมอ
29. แสดงพฤติกรรมที่ผิดปกติเสมอ ๆ
30. มักพูดและใช้ภาษาหยาบคายเสมอ

จากลักษณะการปรับตัวไม่ดีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคคลที่ปรับตัวไม่ดีมีลักษณะเก็บตัว ถอยหนี รู้สึกว่าเพื่อนชิงชัง เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ มีทัศนคติไม่ดีต่อผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ควบคุมตัวเองไม่ได้ และขาดทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.1.4 ปัจจัยที่ช่วยให้วัยรุ่นปรับตัวได้ดี

ปรีชา วิหคโต (2532 : 72-73) กล่าวว่า การที่วัยรุ่นจะปรับตัวได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการที่เรียนรู้และได้รับตลอดมาตั้งแต่วัยทารก ซึ่งได้แก่

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวในบ้าน ทั้งแง่ดีและไม่ดี จะเป็นสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ และจะเลียนแบบความสัมพันธ์เหล่านี้ไปปฏิบัติต่อไป และจะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติของตน ดังนั้นสถาบันครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ทั้งในด้านการให้กำเนิดชีวิตและการเลี้ยงดูสมาชิกให้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีหรือ ไม่ดีของสังคมหรือประเทศชาติได้ การอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นนั้น บิดามารดาจะต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติและความต้องการของวัยรุ่น เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่วัยรุ่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวนั้น ควรประกอบด้วยหลักที่สำคัญดังนี้

- 1.1 บิดามารดาจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อบุตรของตน และต้องไม่แสดงความมีอคติต่อบุตรคนใดคนหนึ่ง

1.2 ให้ความรักและความสนใจที่เหมาะสมแก่วัย ในการแสดงความรักของ บิดามารดาที่มีต่อวัยรุ่นนั้น ควรเป็นในลักษณะของการแสดงความสนใจและความเข้าใจให้ อิสระภาพ ให้โอกาส มีเหตุผล เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ ความรู้สึกและความรู้ต่าง ๆ

1.3 บิดามารดาควรเปิดโอกาสให้วัยรุ่นมีอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สอนให้รู้จัก สิทธิและหน้าที่ของตน เปิดโอกาสให้เขาได้อภิปราย และตัดสินใจด้วยตนเอง และให้เรียนรู้ที่จะ ปฏิบัติตามมาตรฐานต่าง ๆ

1.4 บิดามารดาควรเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ลงโทษหรือว่ากล่าวอย่างไม่มีเหตุผล และต้องเข้าใจในเรื่องอุดมการณ์ของเด็กที่มีต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน ชุมชน ตลอดจนประเทศ ชาติด้วย ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่จะเตรียมเด็กให้ได้รับประสบการณ์ ทางสังคมที่ดี การอบรมสั่งสอนให้เด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม แนวทางการอยู่ร่วมกัน รู้จัก เคารพระเบียบ สิทธิของตนเองและของผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้เจตคติ ค่านิยม และ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกในสังคมของตน ทั้งนี้เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้เป็นแนวทาง ในการปรับตัวเมื่ออยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2. กลุ่มเพื่อนวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นลักษณะพัฒนาการ ทางสังคมของเด็กวัยรุ่น ก็คือการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อนและเพื่อน จะมีอิทธิพลกับวัยรุ่นมาก การรวมกลุ่มในระยะแรกจะเป็นการรวมอย่างไม่มีแผนล่วงหน้า แต่ละ กลุ่มมีผู้นำ และผู้ตาม กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีภาษา กฎระเบียบ ประเพณีประจำกลุ่ม ซึ่งเป็นลักษณะ เฉพาะกลุ่ม เด็กที่เข้าร่วมกลุ่มจะประพฤติปฏิบัติตามวัฒนธรรมกลุ่ม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน และความประพฤติเช่นนี้ บางครั้งก็ขัดกับกฎระเบียบของโรงเรียนหรือของสังคมหรือการอบรมที่ เด็กได้รับมาจากบ้าน นอกจากนี้การรวมกลุ่มในวัยรุ่นตอนต้นจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน เด็กหญิงจะ เริ่มสนใจเด็กชายและทำทุกอย่างเพื่อเรียกร้องความสนใจ แต่เด็กชายจะยังเฉยอยู่ ในวัยรุ่นตอน กลางเด็กชายจะเริ่มสนใจเด็กหญิง บางคนมีความสัมพันธ์สนิทสนมกับเพศตรงข้าม ในวัยรุ่นตอน กลางเด็กชายจะเริ่มสนใจเด็กหญิง บางคนมีความสัมพันธ์สนิทสนมกับเพศตรงข้าม เมื่อเข้าสู่วัย รุ่นตอนปลายวัยรุ่นชายหญิงจะเริ่มจับกันเป็นคู่ ๆ การรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ นี้จะช่วยให้เด็กได้ รับการสนองตอบความต้องการทางสังคมขั้นพื้นฐาน เช่น คำยกย่อง ฐานะตำแหน่ง ได้เรียนรู้ ระเบียบกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะในการเข้าสังคมช่วยกันแก้ปัญหาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีต่อกัน มีเพื่อนที่เข้าใจและร่วมทุกข์ร่วมสุขและเปิดโอกาสให้เด็กชาย และเด็กหญิงได้รู้จักคุ้นเคยกัน สร้างความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะประพฤติตนตามบทบาททางเพศ รู้จักปฏิบัติตนต่อเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะในการเข้าสังคม ตลอดจน การแสดงออกของพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นด้วยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะสอนให้วัยรุ่นรู้จัก กฎเกณฑ์และต้องรักษากฎระเบียบจึงจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การรวมกลุ่มทำให้วัยรุ่นมีความกล้ามาก

ขึ้น กล้าทดลอง กล้าขัดแย้ง ลองดีกับผู้ใหญ่ บางครั้งกลุ่มอาจมีอิทธิพลกำหนดให้วัยรุ่นทำตามมติของกลุ่มโดยไม่คำนึงความถูกต้อง เช่น ยกพวกตีกัน หนีโรงเรียน ติดสารเสพติด คังนั้นนับได้ว่ากลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในช่วงวัยรุ่นมาก ซึ่งกลุ่มเพื่อนที่ดีจะเป็นชุมพลังและมีแรงผลักดันให้วัยรุ่นกระทำในสิ่งที่สร้างสรรค์เกิดประโยชน์

3. สถาบันการศึกษานับเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กนักเรียนวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เพราะเด็กจะต้องปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน เช่นปรับตัวให้เข้ากับครู เพื่อนฝูง ตลอดจนระเบียบกฎเกณฑ์ของสถาบันศึกษานั้น ครูมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กโดยเป็นตัวแบบและเป็นผู้หล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดีหรือเลวได้

4. ความต้องการของสังคมในการพัฒนาวัยรุ่นนั้น นอกจากจะเสนอความต้องการพื้นฐานของวัยรุ่นและพัฒนาตนเองแล้ว ยังมีผลต่อการพัฒนาสังคมด้วย และในขณะเดียวกันสังคมก็ได้กำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องการไว้ด้วย

จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคคลจะปรับตัวได้ดีหรือไม่นั้นเริ่มต้นจากการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะสอนให้วัยรุ่นรู้จักกฎเกณฑ์และ ต้องรักษากฎระเบียบซึ่งจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และการอยู่ในกลุ่มเพื่อนจะเปิดโอกาสให้วัยรุ่นเรียนรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง การพัฒนาทักษะทางสังคมกับบุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน การแลกเปลี่ยนความรู้สึกและปัญหาที่คล้ายคลึงกันทำให้วัยรุ่นสามารถเข้าใจผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น เกิดความผูกพันและยอมรับซึ่งกันและกัน

แคนเจอร์ และ ปีเตอร์สัน (Canger and Peterson. 1984 : 324) และ การ์บิรีโน (Garbirino. 1985 : 452) และฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม (2527 : 112-113) ได้กล่าวถึงข้อดีในการปรับตัวกับเพื่อนของวัยรุ่นไว้อย่างสอดคล้องกันดังนี้

1. ช่วยให้วัยรุ่นมีสิ่งยึดเหนี่ยว ไม่เกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้งให้ว้าวุ่นเกินไป
2. ช่วยให้วัยรุ่นมีประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันของสังคม เพื่อเป็นบทเรียน ในวัยผู้ใหญ่
3. ช่วยให้วัยรุ่นลดความเพ้อฝัน ให้พ้นจากความกังวลในปัญหาต่าง ๆ
4. ช่วยลดความเครียดและความกดดัน
5. ช่วยให้วัยรุ่นเกิดความคิดในเรื่องการเสียสละ การเห็นแก่ส่วนรวม การร่วมกิจกรรม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วัยรุ่นเป็นวัยของการศึกษาเล่าเรียน นอกจากกลุ่มเพื่อนแล้ว สถาบันการศึกษาก็เป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของวัยรุ่น นอกจากนี้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับตัวแทนอื่น ๆ จะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของวัยรุ่นมาก ถ้ามีปฏิ

สัมพันธ์กันในทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวที่ดี แต่ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ วิตกกังวล และปรับตัวไม่ได้ (Yee. 1971 : 22-23)

2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัว

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แองกัส (Angus. 1982 : 669) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาและแหล่งที่นักศึกษาขอคำแนะนำปรึกษา พบว่า การจัดบริการหอพักมีผลกระทบอย่างมากต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาทางการเรียนมากกว่าปัญหาส่วนตัว ปัญหาการประกอบอาชีพ และปัญหาทางสังคม นักศึกษาที่อยู่ประจำหอพักและประเภทเดินเรียนจะประสบปัญหาไม่แตกต่างกัน และจะขอคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาจากผู้อื่นแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่จะขอคำแนะนำจากเพื่อนในหอพักด้วยกัน

อโดเรียน (นิภา พุทธสุวรรณ. 2530 : 28 ; อ้างอิงจาก Adorian. 1976 : 4037-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อหอพักวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของแคนนิซัสคอลเลจ (Canisus College) เมืองบัฟฟาโล มลรัฐนิวยอร์ก จำนวน 313 คน พบว่าความสัมพันธ์ทัศนคติที่มีต่อหอพักกับผลการเรียนของนักศึกษาแตกต่างกันไปตามเพศ ชั้นเรียน และวิชาเอกของนักศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษาในหอพักขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ขนาดของหอพัก ระเบียบของหอพัก การบริการอาหาร และระยะทางระหว่างหอพักชายกับหอพักหญิง ส่วนสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ขึ้นอยู่กับโอกาสเลือกห้องพัก ขนาดของห้องพัก และห้องน้ำส่วนตัว

ลินช์ (Lynch. 1972 : 499) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสุขภาพและปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ทั้งประเภทประจำและเดินเรียนในวิทยาลัยของรัฐแห่งเมืองเจอร์ซี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาประเภทประจำ 33 คน ประเภทเดินเรียน 33 คน จากการศึกษา พบว่า เมื่อนักศึกษาเข้ามาเรียนใหม่ ๆ ในระยะต้นปีการศึกษา นักศึกษาทั้งประเภทประจำและเดินเรียนมีปัญหาสุขภาพและการปรับตัวให้เข้ากับวิทยาลัยแตกต่างกัน และนักศึกษาทั้งสองประเภทเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการรักษาสุขภาพและการปรับตัวเข้ากับวิทยาลัยตั้งแต่ต้นภาคเรียน ไปจนกระทั่งจบภาคเรียน

เพียร์สัน (Pearson. 1973 : 4795-A) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยที่มีผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มชนชั้นสูง พบว่า ที่พักที่แตกต่างกันมีผลต่อการปรับตัวและการพัฒนาการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้นักศึกษาที่อยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยจะมีความเอื้อเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้พักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย

จากงานวิจัยในต่างประเทศ สรุปได้ว่า การจัดการบริการหอพักมีผลต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ปัญหาที่พบคือปัญหาด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว เมื่อมีปัญหา นักศึกษาจะขอคำแนะนำจากเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อการปรับตัวในหอพักคือความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ขนาดของหอพัก ระเบียบของหอพัก เป็นต้น และพบว่า นักศึกษาที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัยมีความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเพื่อนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้พักในหอพักของมหาวิทยาลัย

2.2.2. งานวิจัยในประเทศ

ประเทือง เกาวจี (2517 : 105) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของนิสิตที่อยู่ประจำหอพักของมหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาในส่วนภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2516 ผลการศึกษาพบว่า นิสิตทุกวิทยาลัยประสบปัญหาด้านสวัสดิการ คณงานภารโรง กิจกรรมและนันทนาการในระดับ “ม.ก” และปัญหาความต้องการด้านบริการหอพัก ความสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้ปกครองหอพัก ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความร่วมมือของนิสิตในระดับ “ปานกลาง” โดยมีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับมากที่สุด เพื่อนร่วมหอพักส่งเสียงดังอีกที่รบกวนในขณะที่อ่านหนังสือหรือทำงาน

✓ ยรรยง ผิวอ่อน (2535 : 4) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทางที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2535 ที่อยู่ประจำหอพักของมหาวิทยาลัย จากผลการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาของนิสิตพบว่า นิสิตโครงการเพชรในคมมีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนเมื่อเข้ามาอยู่ในหอพักดังนี้ นิสิตมีความรู้สึกว้าเพื่อนเห็นแก่ตัว ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่มีความจริงใจให้กัน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แบ่งแยกระดับชั้น แบ่งแยกภูมิภาค เอาใจตนเอง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล ไม่เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน ขาดความเกรงใจ ขอบวางอำนาจ ขาดความสามัคคี ไม่มีเสียสละ แกร่งแย่งชิงดีชิงเด่น คอยจ้องจับผิด นินทาว่าร้าย ไม่ยอมปรับตัวเองให้เข้ากับเพื่อน และไม่ทราบว่าตนเองจะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนอย่างไรดี

✓ นางเยาว์ สมพิทยานุรักษ์ (2537 : 60) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีการปรับตัวในหอพักของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ปีการศึกษา 2537 ก่อนพยายาลตำรวจ พบว่า นักศึกษาไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนนักศึกษาด้วยกันอันได้แก่เพื่อนร่วมห้องตลอดจนรุ่นพี่ ปัญหาที่พบได้แก่ (1) นักศึกษามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อน นักศึกษามีความรู้สึกว่าเพื่อนนักศึกษาเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบ ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเพื่อนนักศึกษาด้วยกันได้ (2) ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบของหอพัก เช่น ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบของหอพัก เข้าหอพักช้ากว่าเวลากำหนด รู้สึกเหมือนอยู่ในที่คุมขัง อึดอัดต่อระเบียบ

การเข้าหอพัก ไม่ต้องการให้ผู้ปกครองมาลงนามขออนุญาตจากวิทยาลัยหรือ ได้รับอนุญาตจาก อาจารย์ฝ่ายปกครองก่อน ต้องการขยายเวลาการกลับเข้าหอพักออกไป และ (3) ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมในหอพัก เช่น การซ้อมเชียร์ การเล่นกีฬา นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม รู้สึกเหมือนถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมตลอดทั้งขาดความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวในหอพัก สรุปได้ว่าเมื่อเข้ามาอยู่ในหอพัก นักศึกษาจะประสบปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน การปรับตัวตามระเบียบของหอพัก และการเข้าร่วมกิจกรรมในหอพัก

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวและระดับชั้น

3.1.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

นัตต์ (Nutt. 1972 : 650 - A) ได้ศึกษาปัญหาวัยรุ่น โดยการศึกษาวិเคราะห์ จากบันทึกของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 - ปีที่ 12 จำนวน 607 คน ครู 33 คน จากโรงเรียนมัธยมเวลด เซนทรัล (Weld Central Junior - Senior High School) รัฐโคโลราโด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับงานของโรงเรียน ปัญหาความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ปัญหาความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาสังคม ปัญหาค่านิยมทัศนคติ และการศึกษาเพื่อเติมพบว่าเพศและระดับชั้นมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปัญหาของนักเรียนมากกว่าชั้นเรียน

3.1.2 งานวิจัยในประเทศ

วิมล โรจนวีระ (2513 : 155) ได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมมิติและการปรับตัวระหว่างเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็กป.7 ปรับตัวได้ดีกว่าเด็ก ป.4 และม.ศ. 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คันสนีย์ ธีรเชียรประภา (2514 : 149-150) ได้ศึกษาเกณฑ์ปกติของบุคลิกภาพในรูปคะแนนมาตรฐาน และเพื่อแสดงภาพตัดขวางของคะแนนเฉลี่ยของลักษณะบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นชายและหญิงในโรงเรียนสาธิตฯ ในจังหวัดพระนคร ตามกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดพระนครเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสำรวจบุคลิกภาพทั่วไป (California Psychological Inventory) แบบสอบถามการยอมรับตนเองและการยอมรับผู้อื่น (Acceptance of Self and Others) แบบสอบถามความวิตกกังวล การเก็บตัว การแสดงออก และแบบสำรวจความต้องการ (Edwards Personal

Preference Schedule) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพของเด็กไทยวัยรุ่นทั้งชายและหญิง แต่ละช่วงอายุ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยรุ่นเพศเดียวกันในช่วงอายุอื่น สรุปได้ดังนี้

1. เด็กวัยรุ่นและหญิง อายุ 13 ปี มีแนวโน้มที่จะต้องการขอความช่วยเหลือ มีความวิตกกังวลและเก็บตัวสูงสุด เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะไม่มีความมั่นคงปลอดภัยทางใจ มีการยอมรับตนเองปานกลางแต่ยอมรับผู้อื่นต่ำ เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างสูง
2. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 15 ปี มีความต้องการความเป็นระเบียบ เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะมีการขัดแย้งและปัญหาภายใน มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นสูงสุดมีความวิตกกังวลสูง เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะซื่อสัตย์และอยู่ใต้อิทธิพลของผู้ใหญ่ ทั้งในด้านการกระทำและความคิดเป็นคนค่อนข้างเก็บตัว มีการยอมรับตนเองและผู้อื่น
3. เด็กวัยรุ่น อายุ 15 ปี ทั้งสองเพศ มีแนวโน้มที่จะต้องการการเปลี่ยนแปลง แต่เด็กวัยรุ่นชายมีความสนใจกว้างขวาง มีความวิตกกังวล และการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ ยอมรับตนเองบ้าง แต่ไม่ยอมรับผู้อื่น เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มเป็นตัวของตัวเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างต่ำและมีความวิตกกังวลและการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ
4. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 16 ปี มีแนวโน้มต้องการสัมฤทธิ์ผลและปกครองตนเอง เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะตื่นตัวง่าย มีความรับผิดชอบและความวิตกกังวลค่อนข้างต่ำ และค่อนข้างเก็บตัว มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นต่ำ เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะชอบเข้าสังคมมีความวิตกกังวลค่อนข้างต่ำ แต่ค่อนข้างต่ำ และมีการยอมรับตนเองและผู้อื่นสูง
5. เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 17 ปี ทั้งสองเพศมีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการคบเพื่อนต่างเพศ เด็กวัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะชอบเข้าสังคม มีลักษณะของผู้นำมีความวิตกกังวลและการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ แต่ยอมรับผู้อื่นค่อนข้างสูง เด็กวัยรุ่นหญิงเป็นคนตื่นตัวเสมอทำงานเพื่อนาน มีความวิตกกังวล และการเก็บตัวค่อนข้างต่ำ มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นค่อนข้างต่ำ

จิตรียา ไชยศรีพรหม (2527 : 84) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษา (ม.1- ม.6) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การปรับตัวเองของนักเรียนมัธยมศึกษา (ม.1 - ม.6) แต่ละระดับชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงคะแนนจากค่าน้อยไปหามาก ตามระดับชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงคะแนนจากค่าน้อยไปหามาก ตามระดับชั้นดังต่อไปนี้ ม.2 ม.1 ม.6 ม.4 ม.3 และม. 5 โดยพบว่าเด็กนักเรียนทุกชั้นสูงกว่าเด็ก ม.2 และเด็ก ม.5 สูงกว่าเด็กทุกชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการปรับตัวทางสังคม พบว่า คะแนนที่เรียงค่าจากน้อยไปมากตามลำดับมี

ดังต่อไปนี้ ม.2 ม.6 ม.4 ม.3 ม. 1 และม.5 โดยพบว่าคะแนนของเด็กนักเรียนทุกชั้นสูงกว่า ม.2 และคะแนนของ ม.6 ต่ำกว่า ม.1 และม.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเด็ก ม.2 มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมต่ำสุด เช่นเดียวกับการปรับตัวเอง

ภูซงค์ เลาหศิริวงศ์ (2535 : 93) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบโรงเรียน มีสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวครู กับเพื่อน และด้านการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในทั้งสามด้านมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่บ้าง

จากเอกสารงานวิจัย พอสรุปได้ว่า การปรับตัวของนักเรียนที่อยู่ต่างระดับชั้นกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน

3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวและอัตมโนทัศน์

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1959 : 87-92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับความกังวลใจ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 5 และ 6 จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดความกังวลใจของคาสตานีดา (Castaneda) แมคแคนเลส (Mc Candless) และปาร์เลอ โม (Palemo) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ไปในด้านดีและมีความกังวลใจน้อยกว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ไปในด้านไม่ดี และนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ในด้านดีจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ในปีเดียวกัน ดิเชทซ์ (Diectche. 1959 : 1437) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์เด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติกับเด็กที่ไม่มีปัญหาด้านความประพฤติจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นชาย อายุ 15-16 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้แบบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (The Tennessee Department of Meatal Health Self-Concept Scale) พบว่าเด็กชายที่ไม่มีปัญหาด้านความประพฤติกจะมีอัตมโนทัศน์ดีกว่าเด็กชายที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

แฮร์ริส (Harris. 1961 : 1085-1086) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 493 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ดัชนีการปรับตัวและค่านิยม (The Index of Adjustment and Value) พบว่า อัตมโนทัศน์กับระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กัน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นสูงมีอัตมโนทัศน์ไปในทางที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

ฮามัด (Hamed. 1967 : 225-239) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด เพื่อนำมาใช้ในการแนะแนว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่น จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self-Concept Scale) พบว่าอัตมโนทัศน์และการปรับตัว มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ทอมป์สัน (Thompson. 1974 : 41) ศึกษาเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนมัธยมในช่วงปี 1967-1970 โดยใช้นักเรียนจำนวนประมาณ 500 คน ซึ่งครูประเมินว่ามีการปรับตัวและไม่ดีโดยใช้มาตราประเมินค่าแบบซีแมนติก ดีฟเฟอเรนเชียล ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชาย-หญิง ที่มีการปรับตัวดีมีอัตมโนทัศน์ในทางบวกมากกว่านักเรียนที่มีการปรับตัวไม่ดี

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ไพจิตร ผักเจริญผล (2523 : 54) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ การปรับตัวและสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีการปรับตัวที่ดี มักมองตนเองในทางบวก มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถมีค่าและเป็นที่ยอมรับ ส่วนนักเรียนที่มี การปรับตัวไม่ดี มักมองตนเองในทางลบ มีความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ไม่มีคุณค่า และไม่เป็นที่ต้องการ

✓ อรพินทร ชูชม และอัจฉรา สุขารมณี (2532 : 58) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น โดยความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสำคัญเป็นอันดับ 1 ในการพยากรณ์ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น

นันทนวล อันทะชัย (2532 : 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิง โรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่าอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากเอกสารงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์กับการปรับตัวมีความสัมพันธ์กัน ถ้าเด็กคนใดมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองดีก็จะสามารถจะปรับตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ถ้าเด็กคนใดมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองไม่ดีก็จะไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวในหอพักและการอบรมเลี้ยงดู

3.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ลองเฟลโลว (Longfellow. 1979 : 287) ได้ศึกษาผลกระทบทางอารมณ์ของการหย่าร้างต่อเด็กเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพจิตใจของมารดา (ในครอบครัวที่มีมารดาเพียงคนเดียว) และทักษะของเด็ก พบว่า เด็กผู้ซึ่งมีประสบการณ์ความบาดหมางในการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ดูเหมือนว่าต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อการเกิดอาการทางจิตอย่างมากซึ่งความตึงเครียดของเด็กจะแสดงออกมา ถ้าบิดามารดาแยกทางหรือหย่าร้างกัน อย่างไรก็ตามถ้าความขัดแย้งยังคงดำเนินไปเรื่อย ๆ เนื่องจากคู่สามีภรรยาไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ความคิดทั้งของบิดาและมารดาต้องการเป็นพิเศษ คือ การรักดีเข้าเป็นพวกเด็ก ซึ่งเด็กอาจต้องเข้ามามีประสบการณ์ในการปรับตัวกับปัญหาที่เกิดขึ้น

เฮเทอร์ริงตัน (Hetherington. 1984 : 398) ได้ศึกษาเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีการแสดงอารมณ์ของความทุกข์และความผิดปกติของพฤติกรรม พบว่า วัยรุ่นซึ่งต้องรับมือกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นปกติของขั้นพัฒนาการ และความบาดหมางของบิดามารดาในเวลาเดียวกันทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการปรับตัวทางจิตวิทยา การใช้สิ่งเสพติด และแอลกอฮอล์โดยทั่วไปถูกเริ่มใช้ในระหว่างช่วงวัยรุ่น ซึ่งสิ่งเสพติดเหล่านี้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการรับมือกับเหตุการณ์ความขัดแย้งที่แวดล้อมอยู่ ซึ่งสัมพันธ์กันกับ โครงสร้างของครอบครัวที่ขาดแคลนความสัมพันธ์ในทางบวกของคนในครอบครัว

เอ. แอล. สโตลเบิร์ก และเจ.พี.บุช (A.L. Stolberg and J.p. Bush. 1985 : 49-54) ได้ศึกษาการปรับตัวของเด็กเมื่อบิดามารดาต้องหย่าร้าง สำหรับเด็ก ๆ เป็นความจำเป็นอยู่เองที่พวกเขาจะต้องปรับตัวจากการที่เคยอยู่ในครอบครัวที่มีทั้งบิดาและมารดา ไปเป็นอยู่กับครอบครัวที่มีเพียงบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวคนใดคนหนึ่งพบว่า การหย่าร้างจะทำให้พัฒนาการทางจิตของเด็กไม่สามารถดีได้ ซึ่งมีผลกระทบทำให้เกิดความเจ็บป่วย ซึ่งสอดคล้องกับจอห์นสัน (Johnson. 1985 : 2173) ที่ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและวัยรุ่นในประเทศอุตสาหกรรม เช่น สวีเดนกับประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ชูแดน เมื่อปี ค.ศ. 1965 และ ค.ศ. 1980 พบว่า การเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมมีผลต่อโครงสร้างของครอบครัวทำให้บิดามารดามีโอกาสควบคุมบุตรน้อยลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง ต้องประสบปัญหาการย้ายถิ่น อัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้น และต้องเพิ่มความสามารถในการปรับตัว เมื่อทุกคนอยู่ในภาวะต้องปรับตัวทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง บางครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ดังนั้น เด็กและวัยรุ่นในครอบครัวจึงขาดการประทับประคองจิตใจ เมื่อเผชิญกับภาวะวิกฤติ จึงมีปัญหาวัยรุ่นในครอบครัว

มอร์อัน (Moran. 1990 : 5347) ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การปรับตัวทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น ที่มาจากครอบครัว

ครัวแตกแยกผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การปรับตัวทางอารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าว ได้แก่ ความรู้สึกที่ตนเองถูกทอดทิ้งจาก บิดามารดากับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ต้องเผชิญ อันเนื่องมาจากการแตกแยกของครอบครัว

มัล ฮอลแลนด์ (Mul Holland. 1990 : 439-B) ได้ศึกษาสภาพจิตใจของเด็กที่ มาจากครอบครัวหย่าร้าง โดยศึกษากับกลุ่มเด็กวัยรุ่นจากโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 96 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การหย่าร้างของพ่อแม่เป็นวิกฤติการณ์ที่เลวร้ายที่กระทบกระเทือน จิตใจและส่งผลระยะยาวต่อชีวิตของเด็กด้วย

นอกจากนี้แพนสกาย (Pansky. 1990 : 3143-B) ได้ศึกษาบทบาททางเพศและการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โดยทำการศึกษากับเด็กเกรด 2 และเกรด 3 จำนวน 139 คน โดยเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง 56 คน และมาจากครอบครัวสมบูรณ์ 83 คน ผลการวิจัยพบว่า การหย่าร้างก่อให้เกิดความแค้นแค้นเด็ก ๆ เป็นอย่างมาก ซึ่งเด็กที่มาจากครอบครัว หย่าร้างจะมีลักษณะดังนี้ คือ มีความวิตกกังวล ความกลัดกลืน ความกลัว และความก้าวร้าว และมี ปัญหาทางด้านการศึกษามากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์

อินเซนเบอร์เกอร์ (Eichengberger. 1990 : 792) ได้ศึกษาตัวแปรในครอบครัว ที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดามารดาที่หย่าร้างกัน แต่ยังไม่แต่งงานใหม่และเป็นผู้ดูแลเด็ก อายุ 5-18 ปี จำนวน 111 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ ส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของบิดามารดาและ ระดับความขัดแย้งในครอบครัว นอกจากนี้ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า หน้าที่ของบิดามารดาที่หย่าร้าง ในการดูแลเลี้ยงครอบครัว ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การปรับตัวของเด็ก

โกลา (Okla. 1991 : 3577) ได้ศึกษาบทบาททางเพศและการปรับตัวของ เด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรด 2-5 จากโรงเรียนประถม 4 แห่ง จำนวน 55 คน ผลการวิจัยพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองและสภาพจิตใจของมารดามีผลกระทบต่อ การปรับตัวของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ ชเนล (Schneel. 1991 : 6118) ได้ศึกษาผลของการหย่าร้างที่มีต่อ การปรับตัวทางด้านจิตใจของเด็ก โดยศึกษากับเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง 70 คน และเด็กที่มา จากครอบครัวไม่หย่าร้าง จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีความ ยุ่งยากในการปรับตัวมากกว่ากลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวไม่หย่าร้าง และการปรับตัวของเด็กมีความ สัมพันธ์ทางลบกับความขัดแย้งของพ่อแม่ กล่าวคือ พ่อแม่ที่มีการขัดแย้งสูงเด็กจะมีการปรับตัวต่ำ

3.3.2 งานวิจัยในประเทศ

จิรวัดน์ นิเจนตร (2526 : 197) ได้ศึกษาสภาพเชิงจิต-สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีมโนภาพแห่งตนต่ำกว่า ซึมเศร้ามากกว่า วิตกกังวลมากกว่า และมีสุขภาพจิตส่วนรวมเสื่อมกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวปกติ

ศุกลักษณ์ พุทธิพงษ์ศิริ (2534 : 167) ได้ศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมของการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกัน มีพฤติกรรมชอบแกล้งเพื่อน มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาไม่ได้หย่าร้างกัน และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาหย่าร้างกันมีมนุษยสัมพันธ์น้อยกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้หย่าร้างกัน

นิลวรรณ ศิริอังกุล (2535 : 76) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 11-16 ปี จำนวน 534 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีสุขภาพจิตด้านการปรับตัวทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

จากเอกสารงานวิจัย เรื่องภูมิหลังของครอบครัวกับการปรับตัวทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่าเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีปัญหาในการปรับตัวมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

บทที่ 3

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ในโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ทั้งหมด จำนวน 416 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากร จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

ชั้นปีที่ศึกษา	จำนวน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	163
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	122
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	131
รวม	416

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ชั้นปีที่ศึกษา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่าง
บิดามารดา

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของ
นักเรียน

1. ชั้นปีที่ศึกษา

- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- () คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00
- () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.01 - 3.10
- () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.11 ขึ้นไป

3. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

- () ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 45,000 บาทต่อเดือน
- () ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 45,000 - 60,000 บาทต่อเดือน
- () ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 60,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป

4. สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

- () บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
- () บิดามารดาหย่าร้างกัน
- () บิดาหรือมารดาแยกกันอยู่
- () บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
- () บิดาและมารดาถึงแก่กรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอ้อมโนทัศน์
2. ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ของ สมศรี บุญอรุณรักษา (2539 : 96-97)

ชนิษฐา ชื่นนิยม (2540 : 155-156) และนิ่มนวล อินทะชัย (2532 : 77-81) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ จำนวน 24 ข้อ นำแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธมณี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และรองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่เข้าใจแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3. นำแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ จำนวน 23 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.81 - 4.29

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132-33)

ซึ่งได้แบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7609

ลักษณะของแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้นักเรียนสำรวจความรู้สึกนึกคิดของตนเองใน 3 ด้าน คือ รูปร่าง ลักษณะ ความสามารถ และคุณค่าของตนเอง

ตัวอย่างแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเอง ขอให้

นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ

ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง
 และไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อยที่สุด

ขอ	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ด้านรูปร่างลักษณะ ข้าพเจ้าพึงพอใจรูปร่างหน้าตาของตนเอง					
00	ด้านความสามารถ ข้าพเจ้ามีความสามารถด้านการเรียน					
000	ด้านคุณค่าในตนเอง ข้าพเจ้าเป็นที่รักของเพื่อน ในกลุ่ม					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

1. ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว
 2. ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวของ ประกายทิพย์ จักรกาย (2539 : 80-83) และเสาวรัตน์ จุฬรัตน์ (2535) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 28 ข้อ นำแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธมณี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และรองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กริทอง ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
 3. นำแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 20 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปียร์เซนต์ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุดแล้วแยกนักเรียน 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t - test เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.85 - 4.94
 4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132-33) ซึ่งได้แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8286
- ลักษณะของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดเกี่ยวกับสภาพทั่ว ๆ ไป ที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง
 และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ขอ	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	พฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ปฏิบัติต่อบุตร ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่นกับข้าพเจ้า อย่างเพียงพอ					
00	พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำตักเตือนของผู้ปกครองด้วย ความเต็มใจ					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

- ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
- ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

1. ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2. ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของ สมศรี บุญอรุณรักษา (2539 : 93-95) และเสารัตน์ จุลรัตน์ (2535 : 147-156) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำนวน 30 ข้อ นำแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธมณี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ และรองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3. นำแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำนวน 24 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุดแล้วแยกนักเรียน 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.62 - 6.19

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132-33) ซึ่งได้แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8539

ลักษณะของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้วัดความคิดของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตัวอย่างแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของนักเรียน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ข้อความนั้นค่อนข้างจะตรงกับความคิดของนักเรียนบ้าง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ขอ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	ห้องเรียนมีไม่เพียงพอ					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

1. ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
ในโรงเรียนประจำ

2. ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำของ สุดสงวน กิ๊ปทอง
(2540 : 146-152) และสมศรี บุญอรุณรักษา (2539 : 89-92) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้

สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ จำนวน 50 ข้อ นำแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธมณี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภาน และรองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กริทอง ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่เข้าใจแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3. นำแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ จำนวน 45 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ จำนวน 41 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.80 - 5.26

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132-33) ซึ่งได้แบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9157

ลักษณะของแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนจริงมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง และไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อยที่สุด

ขอ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	การปรับตัวกับกฎระเบียบของโรงเรียน ข้าพเจ้ารู้สึกเมื่อนำกับกฎระเบียบของโรงเรียน					
00	การปรับตัวกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ในโรงเรียน ข้าพเจ้ารู้สึกผูกพันกับเพื่อนมาก					
000	การปรับตัวกับครูเฝ้าประจำวัน ข้าพเจ้าไม่ชอบครูเฝ้าที่คอยจับผิด					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยัง โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ และอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองระหว่างวันที่ 13 - 17 กรกฎาคม 2541 จำนวน 416 ฉบับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคัดเลือกร้อยละที่สมบูรณ์ โดยนักเรียนตอบครบทุกข้อ จำนวน 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.13 จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวในหอพักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
 - 1.1 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X})
 - 1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25 % ของ กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดยใช้สูตร t - test
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

3.2 หาตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับก่อนหลัง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ชี้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนประชากร
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F - Distribution
Df	แทน	Degree of Freedom
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Squares
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
\hat{Y}	แทน	สมการพยากรณ์การปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนประจำโดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน	สมการพยากรณ์การปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนประจำโดยใช้คะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Y	แทน	การปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนประจำ

X_1	แทน	ชั้นปีที่ศึกษา
X_2	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_3	แทน	ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
X_4	แทน	สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา
X_5	แทน	อัครมโนทัศน์
X_6	แทน	สัมพันธภาพในครอบครัว
X_7	แทน	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปศึกษาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประจำ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้
 ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ อัครมโนทัศน์ สัมพันธภาพในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนกับการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจำแนกตาม
ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่าง
บิดามารดา คึงแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจำแนกตาม
ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่าง
บิดามารดา

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. ชั้นปีที่ศึกษา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	143	40.9
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	112	32.0
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	95	27.1
	รวม	350	100.0
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.20	103	29.4
	คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.20-3.10	148	42.3
	คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.11 ขึ้นไป	99	28.3
	รวม	350	100.0
3. ฐานะเศรษฐกิจของ ครอบครัว	ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 45,000 บาทต่อเดือน	38	10.9
	ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 45,000-60,000 บาทต่อเดือน	148	42.3
	ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 60,001 บาทต่อเดือน ขึ้นไป	164	46.9
	รวม	350	100.0
4. สัมพันธภาพระหว่าง บิดามารดา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	289	82.6
	บิดามารดาหย่าร้างกัน	27	7.7
	บิดาหรือมารดาแยกกันอยู่	16	4.6
	บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	18	5.1
	บิดาและมารดาถึงแก่กรรม		
	รวม	350	100.0

จากตาราง 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา พบว่า

1. ชั้นปี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามลำดับ (ร้อยละ 32.0 และ 27.1)
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.20-3.10 มีจำนวน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.20 และมีคะแนนเฉลี่ย สะสมตั้งแต่ 3.11 ขึ้นไป ตามลำดับ (ร้อยละ 29.4 และ 28.3)
3. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 60,001 บาทต่อเดือน ขึ้น ไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.9 รองลงมาคือ ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 45,000-60,000 บาทต่อเดือน และผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 45,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับ (ร้อยละ 42.3 และ 10.9)
4. สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา พบว่า บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 82.6 รองลงมาคือ บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม และบิดามารดาแยก กันอยู่ ตามลำดับ (ร้อยละ 7.7, 5.1 และ 4.6)

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ อึดมโนทัศน์ สัมพันธภาพในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ อึดมโนทัศน์ สัมพันธภาพในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตัวแปร	นักเรียนประจำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		
	N = 350		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคะแนนเฉลี่ย
1. อึดมโนทัศน์	3.4066	.4578	ปานกลาง
2. สัมพันธภาพในครอบครัว	4.0442	.5971	มาก
3. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	3.0230	.5084	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเฉลี่ยของตัวแปร อึดทนโน้ตสน้อยในระดับปานกลาง สัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับมาก และสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่แตกต่างกันมาก

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนกับการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา อึดทนโน้ตสน้อย สัมพันธภาพในครอบครัว และสภาพแวดล้อม ในโรงเรียน

จากตาราง 4 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ มีค่าระหว่าง 0.2661 - 0.5007 ซึ่งตัวแปรชั้นปี (X_1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_2) อัตรานอนที่สน (X_3) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_6) และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประจำ (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบทีละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 5 - 6

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้การปรับตัวในโรงเรียนประจำ โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Stepwise

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	32.91328	8.22832	52.05907**
Residual	345	54.52980	.15806	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า การปรับตัวในโรงเรียนประจำ มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ชั้นปีที่ศึกษา สัมพันธภาพในครอบครัว และอัตรานอนที่สนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนประจำโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Stepwise

ตัวแปร	b	SE _b	β	t
X ₇	.480	.044	.488	10.742**
X ₇ X ₁	-.169	.027	-.275	-6.196**
X ₇ X ₁ X ₆	.092	.039	.110	2.343*
X ₇ X ₁ X ₆ X ₅	.103	.051	.094	2.010*
		R = .614		
		R ² = .376		
		SE = .398		
		a = 1.233		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่
สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (X₇) ชั้นปี (X₁) สัมพันธภาพในครอบครัว (X₆) และอัตมโนทัศน์
(X₅) ซึ่งตัวแปรทั้งสี่ตัวนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวใน โรงเรียนประจำ
ได้ร้อยละ 37.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
มาเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.233 + .480X_7 - .169X_1 + .092X_6 + .103X_5$$

สมการพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .488X_7 - .275X_1 + .110X_6 + .094X_5$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวใน โรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ในโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 416 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.81 - 4.29 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7609

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.85 - 4.94 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8286

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.62 - 6.19 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8539

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 41 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.80 - 15.26 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9157

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ และอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองระหว่างวันที่ 13 - 17 กรกฎาคม 2541 จำนวน 416 ฉบับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคัดเลือกรูปแบบที่สมบูรณ์ โดยนักเรียนตอบครบทุกข้อ จำนวน 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.13 จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปคิดหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - 1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว 3 ตัวแปร ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอัตมโนทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 1.2 ตัวแปรด้านครอบครัว 3 ตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียน
 - 1.3 ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 1 ตัวแปร คือ อาคารสถานที่ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนได้ โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ชั้นปีที่ศึกษา สัมพันธภาพในครอบครัว และอัตมโนทัศน์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวในโรงเรียนประจำได้ร้อยละ 37.6

สมการพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y = 1.233 + .480X_7 - .169X_1 + .092X_6 + .103X_5$$

สมการพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .488X_7 - .275X_1 + .110X_6 + .094X_5$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรต้นส่วนตัว คำนวณครอบครัว และคำนวณสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามไปตามสมมติฐาน
ข้อ 1 ดังนี้

1.1 ตัวแปรต้นส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ
อัตรานอัทสน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.1.1 ชั้นปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของ
นักเรียนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ (2526
: 58) ที่พบว่าวัยรุ่นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกันและแนวโน้มของการปรับตัวจะ
ดีขึ้นตามระดับชั้นปีที่สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเพราะว่าการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1 เป็นปีแรกของการเข้าอยู่ประจำ มีกฎระเบียบที่เ้ารวมกันในโรงเรียน และการปฏิบัติ
ภาระกิจประจำวันต้องทำตามตารางเวลา ถ้าไม่ปฏิบัติตามอาจมีบทลงโทษตามที่กำหนดไว้
จึงทำให้นักเรียนกังวลว่าจะปฏิบัติไม่ถูก กลัวโดนหักคะแนน แต่นักเรียนชั้นที่สูงขึ้น ความกังวล
จะลดน้อยลง สามารถปฏิบัติตามภาระกิจได้ตามตารางโดยไม่ต้องกลัวการทำโทษ และสามารถ
จัดแบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีความสุขในการอยู่ประจำ

1.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียน
ประจำ นักเรียนที่มีผลการเรียนดี มักเป็นรู้จักวิธีการวางแผนที่ดี เข้ากับผู้อื่นได้ และช่วยเหลือผู้อื่น
มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ จึงสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนด้วยความสมัครใจ
เป็นที่รักของครู เพราะขยันเรียน ขยันทำงาน เคารพเชื่อฟังครู ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเพื่อน
และพี่ ๆ น้อง ได้

1.1.3 อัครมนทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

นักเรียนที่มองตนเองในทางบวกมีการปรับตัวที่ดี สอดคล้องกับ ไพจิตร ผักเจริญผล (2523 : 54) ที่พบว่า นักเรียนที่มีการปรับตัวที่ดี มักมองตนเองในทางบวก มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับกับบุคคลอื่น ส่วนนักเรียนที่มีการปรับตัวไม่ดี มักมองตนเองในทางลบ มีความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ไม่มีค่า และไม่เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

1.2 ด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

1.2.1 สัมพันธภาพในครอบครัว ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติแก่นักเรียนจะสามารถทำให้นักเรียน รู้จักที่จะเรียนรู้อยู่กับผู้อื่นได้ เมื่อมีปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยขอคำแนะนำจากผู้ปกครอง ทำให้สามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ หรือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี การแสดงออกหรือการปฏิบัติต่อผู้อื่น จะไม่ก้าวร้าว รู้จักถนอมน้ำใจผู้อื่น ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน

1.2.2 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนประจำต้องอยู่รวมกัน มีอุปกรณ์ในการเรียน สวัสดิการที่โรงเรียนจัดให้ เท่ากัน ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเหมือนกัน กินนอนด้วยกัน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการอยู่ประจำ

1.2.3 สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ เพราะนักเรียนไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง การอบรม ที่นอกเหนือจากการเรียน เป็นสิ่งที่นักเรียนจะได้จากผู้ปกครองถ้านักเรียนไม่ได้อยู่ประจำ แต่นักเรียนประจำต้องอยู่ที่โรงเรียนทุกคน การแสดงออกหรือการทำผิดกฎระเบียบต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับทางโรงเรียน ผู้ปกครองจะได้รับทราบภายหลัง จึงทำให้การที่ผู้ปกครองอยู่ด้วยกัน หรือผู้ปกครองหย่าร้างกันไม่ผลการปรับตัวในการอยู่ประจำ ไม่สอดคล้องกับศุกลักษณ์ พุทธิพงษ์ศิริ (2534 : 167) ที่พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกัน มีพฤติกรรมชอบแกล้งเพื่อน มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาไม่ได้หย่าร้างกัน

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน คือ อาคารสถานที่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ อาคารสถานที่ที่อำนวยความสะดวกให้อย่างคุ้มค่า สะอาด และเหมาะสม ทำให้สามารถปรับตัวได้ดี ใช้เวลาว่างได้อย่างมีประโยชน์

2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำ สามารถพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากที่ส่งผลมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ส่วนสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และอ้อมโนทัศน์ สามารถพยากรณ์การปรับตัวในโรงเรียนประจำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 โดยอภิปรายได้ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโอเบอร์ทัฟเฟอร์ (Oberteuffer. 1954 : 296 - 297) ที่พบว่าอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก และการจัดบรรยากาศของอาคาร สถานที่ที่ดี มีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

2.2 ชั้นปีที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำเป็นอันดับ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ (2526 : 58) ที่พบว่าวัยรุ่นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน และแนวโน้มของการปรับตัวจะดีขึ้นตามระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น

2.3 สัมพันธ์ภาพในครอบครัว เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำเป็นอันดับที่ 3 จากการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ปฏิบัติตัวดีกับผู้ปกครอง จะสามารถปรับตัวได้ดีในโรงเรียน สามารถเข้ากับเพื่อนได้ เป็นที่รักของครู และสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้

2.4 อ้อมโนทัศน์ เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1959 : 87 - 92) ที่พบว่านักเรียนที่มีอ้อมโนทัศน์ไปในด้านดีจะมีความกังวลใจน้อยกว่านักเรียนที่มีอ้อมโนทัศน์ไปในด้านไม่ดี และนักเรียนที่มีอ้อมโนทัศน์ในด้านดีจะเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ได้ทราบข้อมูลเพื่อพิจารณาเพื่อนหาแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการปรับตัวได้ดี ส่งผลให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ครูแนะแนว ครูผู้สอนเอาข้อมูลเพื่อไปศึกษานักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการติดตามนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวอย่างจริงจัง นอกจากนั้นยังส่งเสริมแต่ละชั้นปีมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

3. สำหรับผู้ปกครอง ควรให้ความรัก ความอบอุ่น และความใกล้ชิด คอยแนะนำหรือให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ได้ให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นที่รักของผู้ปกครองและเพื่อน

ข. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นคว้าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนประจำ ในภูมิภาคอื่น แล้วย้นำผลที่ได้มาคู่ถึงความแตกต่างกัน

2. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนประจำ ในระดับการศึกษา อื่น ๆ เช่น ประถมศึกษา อุดมศึกษา

3. ควรจำตัวแปรที่พยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ไปทดลองด้วยเทคนิคต่าง ๆ การปรับพฤติกรรม กิจกรรมกลุ่มหรือกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- กันยา สุวรรณแสง. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2533.
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- จรรยา สุวรรณทัต. ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. 2525-2535. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์คันะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- คารณี ประคองศิลป์. การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- ถนอมศรี อินทนนท์. การศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- นิภา นิธยาชน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2520.
- นิภา พุทธสุวรรณ. สภาพแวดล้อมหอพักของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร ในทรรศนะของผู้บริหารและนิสิตนักศึกษาหอพัก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

นิภา ศรีไพโรจน์. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2527.

นันทนวล อันทะชัย. การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิง โรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จังหวัดอุดรธานี ปรียญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 535. อุดลำนเา.

ประเทือง เกาจี. การศึกษาค้นคว้าและความต้องการของนิสิตที่อยู่ประจำหอพักของวิทยาลัยการศึกษาค้นคว้าในส่วนภูมิภาคปีการศึกษา 2516. ปรียญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2517. อุดลำนเา.

ประพิศ กุวานนท์. ศตวรรษานุสรณ์ วังหลัง-วัฒนา 2417-2517. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ, 2517.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์, 2530.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ : ฟิงเกอร์ปริน แอนด์ มิเดีย จำกัด, 2535.

พวงสร้อย วรกุล. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา. ปรียญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อุดลำนเา.

ภูซงค์ เลาศิริวงศ์. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านกรปรับตัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรียญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อุดลำนเา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทีศึกษ่าพร, 2528.

วัฒนาวิทยาลัย, โรงเรียน. คู่มือนักเรียน. กรุงเทพฯ : 2530.

. “120 ปี กุศลศรีวังหลัง-วัฒนา”. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ (1984) จำกัด, 2537.

เสาร์รัตน์ จุรัตน์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

✓ อรุณินทร์ ชูชม และอังคณา สุขารมณ. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

อุรัญญา รุกขมธูร์. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอกชนในเครือคาทอลิก และสภาคริสตจักร แห่งประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

อำพร เชนก้อง. รูปแบบการบริหารงานหอพักของมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

Angus, Ivar Arlington. “Self-Perceived of College Students and Source From which They Seek Assistance,” Dissertation Abstracts. 43 : 669-A ; September, 1982.

Birkhauser, John Charles. “The Effects of Group Dynamics on Self-Concept in the Elementary School Classroom,” Dissertation Abstracts Intemational. 46(1) : 103-A; 1985.

Bush, R.N. "A Study of Student - Teacher Relationship," Journal of Educational Research. 35

: 645 - 656, 1942

Canger, John J. and C. Peterson. "Adolescence and Youth," in Psychological

Development in A Changing World. New York : Harper and Raw, Publishers,
1984.

Colemen, James C. Abnomal Psychology and Modern Life. New York : Bombay, 1981

Eichenberger, Susan Abrams. " The Contribution of Systemic family Functioning

Variables to The Adjustment Level of Children of divorce as Rrported by Custodial

Parents." Dissertation Abstracts Internation. 51(3A) : 792 ; September, 1990

Hetherington, mavis E. and Kathleen A. Camara. "Families in Transition : The Process of

Dissolution and Reconstitution. : In Review of Child Development Reseacch. (Vol.7)

The Family, pp. 398 - 439. Edited by Ross D. Parke. Chicago : University of

Chicago Press, 1984

Longfellow, Cythia. "Divorce in context : Its impact on children." In Divorce and Separation

: Context. Causes. and Consequences. pp. 287 - 306. Edited by Ross D. Parke.

Chicago : University of Chicago Press, 1984

Moran, Patricia Blanche. "Factors Related to Variability in Delinquency Behaviors, Academic

Performance, and Emotional Adjustment Among Early Adolescents in Divorce and

Intact Families," Dissertation Abstracts Internation. 50(11B) : 5347 ; May, 1990.

Mul Holland, Debra Japzon. "Resilient and Vulnerable children of Divorce." Dissertation Abstract International. 51(1) : 439-B ; July, 1990

Oberteuffer, Delbert. School Mental Education. New York : Harper and Brother, 1954

Okla, Katherine Keefer. "Gender Roles and Adjustment in Children of Divorce" Dissertation Abstracts International. 51(7B) : 3577 ; January, 1991

Pansky, Jonathan Hugh. "Gender Roles and Adjustment in Children of Divorce," Dissertation Abstracts International. 51(6) : 3143-B ; December, 1990

Porteous, M.A. "Development Aspects of Adolescent Problems Disclose in England and Ireland." Journal of Child Psychology and Psychiatry. 26(3) 1985

Rathus, Spencer A. Adjustment and Growth : the challenges of life. 5th ed. Fort Worth : Harcourt Brace Jovanovich College, 1991

Schnell, Marry Mullany. "The Effects of Divorce on the Adjustment of Mildly Mentally Handicapped Children." Dissertation Abstracts International. 51(12B) :6118 ; June, 1991

Stolberg, A.I. and Bush, J.P. "A path analysis of factors predicting children's divorce adjustment." Children Psychology. 14 : 49 - 54 ; 1985

Worchel, Stephen. Adjustment : Pathment to Personal Growth. 2nd ed. New Jersey, Prentice, Inc. 1989

ภาคผนวก

แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการปรับในโรงเรียนประจำ

2. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และคุณลักษณะนิสัยทั่วไปที่นักเรียนเคยประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด คำตอบที่ได้จะไม่กระทบกระเทือนผลการเรียนของนักเรียน และจะไม่นำไปเปิดเผยเป็นรายบุคคล แต่จะนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด

3. โปรดตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด และขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

1. ชั้นปีที่ศึกษา

- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- (✓) คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.20
- () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.20-3.10
- () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.11 ขึ้นไป

3. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

- () ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 45,000 บาทต่อเดือน
- () ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 45,000-60,000 บาทต่อเดือน
- () ผู้ปกครองมีรายได้ตั้งแต่ 60,001 บาทต่อเดือน ขึ้นไป

4. สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา

- () บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
- () บิดามารดาหย่าร้างกัน
- () บิดาหรือมารดาแยกกันอยู่
- () บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
- () บิดาและมารดาถึงแก่กรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามอัตโนมัตินี้

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเอง ขอให้
นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ดังนี้

- จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมากที่สุด
จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมาก
จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง
และไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง
จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ขอ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ด้านรูปร่างลักษณะ ข้าพเจ้าพึงพอใจรูปร่างหน้าตาของ ตนเอง		✓			
00	ด้านความสามารถ ข้าพเจ้ามีความสามารถด้านการเรียน					✓
000	ด้านคุณค่าในตนเอง ข้าพเจ้าเป็นที่รักของเพื่อนในกลุ่ม	✓				

จากตัวอย่าง ข้อ (0) ตอบ จริง แสดงว่า นักเรียนพึงพอใจรูปร่างหน้าตาของตัวเอง
ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมาก

ข้อ (00) ตอบ จริงน้อยที่สุด แสดงว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการเรียน ตรงกับ
ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ (000) ตอบ จริงที่สุด แสดงว่า นักเรียนเป็นที่รักของเพื่อนในกลุ่ม ตรงกับความรู้สึก
นึกคิดของนักเรียนมากที่สุด

ขอ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	ด้านรูปร่างลักษณะ					
1	ข้าพเจ้าแต่งกายได้เหมาะสมกับรูปร่าง					
2	ข้าพเจ้ากังวลเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาตนเอง					
3	ข้าพเจ้าแต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
4	ข้าพเจ้ามั่นใจในรูปร่างหน้าตาตนเอง					
5	ข้าพเจ้าเป็นคนที่เคลื่อนไหวเชิงชา					
	ด้านความสามารถ					
6	ข้าพเจ้าเป็นคนเรียนเก่ง					
7	ข้าพเจ้าชอบทำงานร่วมกับเพื่อน					
8	ข้าพเจ้ารู้สึกประหม่า เมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน					
9	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะทำคะแนนสอบได้ดี					
10	ข้าพเจ้าเข้าใจบทเรียนที่ยากได้รวดเร็ว					
11	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองเรียนไม่ทันเพื่อน					
	ด้านคุณค่าในตนเอง					
12	ข้าพเจ้าเป็นคนที่เพื่อนไว้วางใจ					
13	ข้าพเจ้าภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง					
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่มีลักษณะผู้นำ					
15	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองเป็นคนกล้าหาญ					
16	ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับเพื่อน					
17	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน					
18	ข้าพเจ้าเป็นที่รักของเพื่อนฝูง					
19	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน ขอให้นักเรียน
พิจารณาข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริง
ของนักเรียน ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ขอ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	พฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ปฏิบัติต่อบุตร ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่นกับ ข้าพเจ้าอย่างเพียงพอ		✓			
00	พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำตักเตือนของผู้ปกครอง ด้วยความเต็มใจ	✓				

จากตัวอย่าง ข้อ (0) ตอบ จริง แสดงว่า ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่นกับนักเรียนอย่าง
เพียงพอ ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก

ข้อ (00) ตอบ จริงที่สุด แสดงว่า นักเรียนเชื่อฟังคำตักเตือนของผู้ปกครองด้วยความเต็มใจ
ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

ขอ	ขอความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของข้าพเจ้า					
2	ในวันหยุด ผู้ปกครองมีเวลารวมกิจกรรมกับข้าพเจ้า					
3	ผู้ปกครองอนุญาตให้ข้าพเจ้ารวมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น					
4	ผู้ปกครองอนุญาตให้ข้าพเจ้าไปทัศนศึกษา นอกสถานที่กับโรงเรียน					
5	ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวกับเพื่อน					
6	ผู้ปกครองแนะนำวิธีการอ่านหนังสือให้ข้าพเจ้า					
7	เมื่อมีเวลาว่างผู้ปกครองให้คำปรึกษากับข้าพเจ้า					
8	ผู้ปกครองช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอยู่ประจำ ของข้าพเจ้า					
9	ผู้ปกครองไม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดง ความคิดเห็นในเรื่องใด ๆ เลย					
10	เมื่อข้าพเจ้าเขากับเพื่อนไม่ได้ ผู้ปกครอง คอยให้คำปรึกษา					
11	ข้าพเจ้าทำคะแนนสอบดี ได้รับคำชมจากผู้ปกครอง					
12	เมื่อใกล้สอบ ผู้ปกครองให้กำลังใจ ในการดูหนังสือกับข้าพเจ้า					
13	ข้าพเจ้ามีโอกาสแสดงความคิดเห็นใน เรื่องในทุก ๆ เรื่อง					
14	ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้ข้าพเจ้าเรียน ในสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ					
15	ข้าพเจ้าไม่เคยมีของขวัญ ของที่ระลึก บัตรอวยพร ให้ผู้ปกครองในวันพิเศษ					
16	ข้าพเจ้าแสดงความเคารพต่อผู้ปกครอง ทุกครั้งมาโรงเรียน					
17	ข้าพเจ้าแสดงความรัก ความเคารพต่อ ผู้ปกครองเสมอ					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียน
พิจารณาข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิด
ของนักเรียน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นค่อนข้างจะตรงกับความคิดของนักเรียนบ้าง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ตัวอย่าง

ขอ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง
0	ห้องเรียนมีไม่เพียงพอ				✓	

จากตัวอย่าง ข้อ (0) ตอบ ไม่เห็นด้วย แสดงว่า ห้องเรียนมีไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความคิด
ของนักเรียนมาก

ขอ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง
1	ไฟในห้องเรียนไม่สว่างเท่าที่ควร					
2	โต๊ะเรียนอยู่ในสภาพที่ทนทานแข็งแรง					
3	ห้องสมุดมีหนังสือสำหรับคนควาอย่าง เพียงพอและมีประสิทธิภาพ					
4	ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ทันสมัย และให้ประโยชน์คุ้มค่าในการศึกษา					
5	ห้องปฏิบัติการทางภาษาต่างประเทศ มีประโยชน์ต่อการเรียนอย่างมาก					

ขอ	ขอความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง
6	ห้องอาหารมีขนาดใหญ่ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
7	อาหารสะอาด ถูกสุขอนามัย					
8	ภาชนะใส่อาหารสะอาด และปลอดภัย					
9	ห้องนอนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก					
10	ห้องนอนมีน้ำดื่มมีเพียงพอ					
11	ห้องอาบน้ำสะดวกสบาย					
12	ห้องน้ำมีจำนวนน้อยไป					
13	ห้องคู่มือมีขนาดเล็กไม่เพียงพอ					
14	คู่มืออาจารย์ครูคงยังไม่แข็งแรง					
15	คู่มือเล่มมีเพียงพอ					
16	ห้องศูนย์การเรียนรู้บรรยากาศเหมาะสม ในการเรียนการสอน					
17	บริเวณโรงเรียนสะอาด รมรื่น และสวยงาม					
18	โต๊ะมานั่งสำหรับพักผ่อนมีไม่เพียงพอ					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ ขอให้นักเรียนพิจารณา

ข้อความดังกล่าว แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิด

ของนักเรียน ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง
และไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ขอ	ขอความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	การปรับตัวกับกฎระเบียบของโรงเรียน ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายกับกฎระเบียบของ โรงเรียน			✓		
00	การปรับตัวกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ข้าพเจ้ารู้สึกผูกพันกับเพื่อนมาก		✓			
000	การปรับตัวกับครูเวรประจำวัน ข้าพเจ้าไม่ชอบครูเวรที่คอยจับผิด	✓				

จากตัวอย่าง ข้อ (0) ตอบ จริงบ้าง แสดงว่า นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายกับกฎระเบียบของ
โรงเรียน ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง และไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนบ้าง

ข้อ (00) ตอบ จริง แสดงว่า นักเรียนรู้สึกผูกพันกับเพื่อนมาก ตรงกับความรู้สึกนึกคิด
ของนักเรียนมาก

ข้อ (000) ตอบ จริงที่สุด แสดงว่า นักเรียนไม่ชอบครูเวรที่คอยจับผิด ตรงกับความรู้สึก
นึกคิดของนักเรียนมากที่สุด

ขอ	ขอความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	การปรับตัวกับกฎระเบียบของโรงเรียน ข้าพเจ้ากังวลว่าจะทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน					
2	ข้าพเจ้าเบื่อหน่ายกับภาระกิจประจำวันในโรงเรียน					
3	กฎระเบียบของโรงเรียนทำให้ข้าพเจ้า ไม่มีความสุขในการอยู่ประจำ					
4	ข้าพเจ้าชอบนั่งโต๊ะรับประทานอาหาร ร่วมกับรุ่นพี่ และรุ่นน้องในโรงเรียน					
5	ข้าพเจ้าไม่รู้สึกลำบากใจในการอยู่ประจำ					
6	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามตารางเวลาของ โรงเรียนทำให้ข้าพเจ้ามีระเบียบวินัย					

ขอ	ขอความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
7	ข้าพเจ้าเห็นว่าเวลาที่ครูเวรตรวจกระเป๋า เวลาเข้าโรงเรียนเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ					
8	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดกับกฎระเบียบของโรงเรียน					
9	ข้าพเจ้าไม่สบายใจถ้าใครทำผิดกฎระเบียบของ โรงเรียน					
10	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ด้วยความสมัครใจ					
11	ข้าพเจ้ามีความสุขกับชีวิตการอยู่ประจำ					
12	ถ้ามีโอกาส ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกวากกฎระเบียบมีมากเกินไป					
14	กฎระเบียบของโรงเรียนทำให้ข้าพเจ้า ไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง					
15	การปรับตัวกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองขาดเพื่อนที่จะปรับทุกข์ด้วย					
16	ข้าพเจ้าประทับใจรุ่นพี่ในโรงเรียน					
17	ข้าพเจ้ารู้สึกเหงาเมื่อมาอยู่ในโรงเรียน					
18	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อนไม่มีความจริงใจให้กัน					
19	รุ่นพี่ในโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อรุ่นน้อง					
20	รุ่นพี่ในโรงเรียนชอบดำเนินชีวิตตาม แบบอย่างของข้าพเจ้า					
21	รุ่นพี่ในโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับตนเอง ของข้าพเจ้า					
22	ข้าพเจ้าประทับใจเพื่อนที่อยู่รวมกัน					
23	ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมร่วมกับรุ่นพี่					
24	รุ่นพี่ชอบหาเรื่องทะเลาะกับข้าพเจ้า					
25	ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนในโรงเรียนไม่ได้					
26	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าชีวิตนักเรียนประจำอบอุ่น					
27	การปรับตัวกับครูเวรประจำวัน ข้าพเจ้ารู้สึกปลอดภัยเมื่อมีครูเวรอยู่ด้วย					

ขอ	ขอความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บาง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
28	ครูเวรถามสาเหตุของการทำผิดกฎระเบียบ ของโรงเรียนก่อนลงโทษ					
29	ครูเวรมีวิธีการลงโทษที่เหมาะสม					
30	ครูเวรใช้วิธีการบังคับโทษยอมรับมากกว่า การชี้แจงด้วยเหตุผล					
31	ข้าพเจารู้สึกว่าครูเวรสามารถขอความช่วยเหลือได้					
32	ข้าพเจารู้สึกว่าครูเวรสามารถเป็นที่ปรึกษาได้					
33	ครูเวรใช้อารมณ์ในการตัดสินใจเรื่องราว โดยขาดเหตุผล					
34	ข้าพเจารู้สึกว่าครูเวรบางคนคิดแค่นักเรียน					
35	ข้าพเจารู้สึกว่าครูเวรตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ อย่างเต็มความสามารถ					
36	ข้าพเจ้าขอพบเรื่องช่วยครูเวรไหมโ					
37	ครูเวรบางคนลำเอียงเขาข้างข้าพเจ้า					
38	ข้าพเจ้าแสดงท่าทีที่เคารพเชื่อฟังครูเวร เมื่อว่ากล่าวตักเตือน					
39	ข้าพเจารู้สึกว่าการตั้งสมณนามให้ครูเวร เป็นเรื่องไม่เหมาะสม					
40	ครูเวรเป็นคนจู้จี้ขี้น					
41	ข้าพเจารู้สึกว่าครูเวรดูแลเอาใจใส่ต่อ นักเรียนเป็นอย่างดี					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามอัตโนมัตินotch

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
	ค่ารูปร่างลักษณะ		
1	2.42	4	2.5
2	2.83	5	1.81
3	4.27		
	ด้านความสามารถ		
6	2.5	9	2.65
7	2.06	10	2.7
8	3.02	11	3.81
	ด้านคุณค่าในตนเอง		
12	2.19	16	2.24
13	4.29	17	2.87
14	2.79	18	1.82
15	2.35	19	1.93

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอัตโนมัตินotch = .7609

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.47	10	4.52
2	2.9	11	2.67
3	2.8	12	4.71
4	2.28	13	4.01
5	1.85	14	2.53
6	3.77	15	2.62
7	4.17	16	4.97
8	4.48	17	4.5
9	2.99		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว = .8226

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.07	10	5.23
2	3.22	11	3.93
3	3.71	12	3.32
4	4.9	13	4.03
5	3.7	14	4.27
6	5.69	15	3.78
7	6.19	16	4.95
8	5.98	17	2.62
9	5.81	18	3.21

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน = .8539

ตาราง 10 แบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
การปรับตัวกับกฎระเบียบของโรงเรียน			
1	1.85	8	9.1
2	4.89	9	3.56
3	5.66	10	9.09
4	2.57	11	5.25
5	2.26	12	10.76
6	3.01	13	15.26
7	6.51	14	5.66
การปรับตัวกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง			
15	2.17	20	4.65
16	2.17	21	6.43
17	3.17	22	2.82
18	1.8	23	4.86
19	4.8	24	3.43

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
25	2.49	26	2.1
	การปรับตัวกับครูเวรประจำวัน		
27	6.44	35	5.3
28	5.2	36	4.81
29	7.42	37	2.73
30	5.89	38	2.62
31	5.61	39	6.66
32	4.42	40	6.33
33	6.3	41	6.24
34	7.02		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปรับตัวในโรงเรียนประจำ = .9157

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวชุตินญา แสนละมุล
เกิดวันที่	26 กุมภาพันธ์ 2517
สถานที่เกิด	บ้านภูตะคาม อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 14 หมู่ที่ 9 อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี 41280 โทรศัพท์ (042) 389140, 389144
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย 67 สุขุมวิท 19 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 2547991-5
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุคุณนารี จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2538	ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว) สถาบันราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2541	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ชุติญา แสนละมุด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2541

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัวด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ และศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร กลุ่มประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 จำนวน 416 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อึดมโนทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาไม่พบความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำ

ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียน เรียงลำดับจากที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ชั้นปีที่ศึกษา สัมพันธภาพในครอบครัว และอึดมโนทัศน์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปรับตัวในโรงเรียนประจำ ได้ร้อยละ 37.6

8/

VARIABLES RELATED TO ADJUSTMENT IN THE BOARDING SCHOOL OF
LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS OF WATTANA WITTAYA
ACADEMY IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
CHUTIYA SAENLAMUL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Education Psychology
at Srinakharinwirot University

October 1998

The purposes of this research were to investigate the correlation of variables ; personal variables, family variables, school environmental variables and self - adjustment and to determine variables that effected on self - adjustment in the boarding school of lower secondary school students of Wattana Wittaya Academy in Bangkok in academic year 1998. The 416 samples were randomly selected from population. The instrument was variable related to self - adjustment questionnaires. The data were analysed by percentage value, mean, standard deviation, Peasson product Moment correlation coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. There were significantly positive relationship among personal variables ; class level, academic achievement and self - concept, family variable ; family relationship and school environmental variable and self - adjustment in the boarding school of lower secondary school students at .01 level, but there were not found in family variables ; family economic status and parental relationship.

2. Variables effected on self - adjustment in the boarding school of lower secondary school students from the most to the least were school environmental variable, class level, family relationship and self - concept. These variables could predicted variation of self - adjustment in boarding school of lower secondary school students about the percentage of 37.6